

**DE HONDENTHERAPEUT
EEN BETERE BAND MET JE HOND**

DE Inge Pauwels
HONDENTHERAPEUT

Een betere band met je hond

© 2006 Standaard Uitgeverij en Inge Pauwels
Standaard Uitgeverij nv, Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen
www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland: Uitgeverij Unieboek BV, Houten
www.unieboek.nl
info@unieboek.nl

Omslagontwerp: Johny Van de Vyver
Foto omslag: Willem De Puydt
Vormgeving binnenwerk: Style
Foto achterplat: Willem De Puydt

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen.

ISBN-10: 90 02 21956 3
ISBN-13: 978 90 02 21956 6
D/2006/0034/19
NUR 431

INHOUD

INLEIDING – Een huis is pas een thuis als er een hond is	9
--	---

1	
VAN INDIAAN TOT HOLISTISCH DIERENGEDRAGSTHERAPEUT	13
Als indiaan op de boerderij thuis	13
Mijn relaties met mijn honden	16
Holistisch werken	26

2	
DE HOND IS EN BLIJFT EEN HOND	29
Vermenselijking van de hond	29
De wolf als voorvader van de hond	34
Rasindeling (volgens de Fédération Cynologique Internationale (FCI))	35
De evolutie van pup tot hond en de invloeden van die ontwikkeling op het latere gedrag	39
Hersenen	60
Het bewustzijn van honden	63
Mensentaal en hondentaal	63
Lichaamstaal	65
Dominantie en onderdanigheid	68
Beestig gedrag	73

3	
EMOTIES EN BEWUSTZIEN BIJ HONDEN	75
Stress en kalmerende signalen.....	83
Castratie en sterilisatie	85
Hondenwijsheid en spiritualiteit.....	87
Paranormale vermogens en het zesde zintuig bij honden	88
Het bewustzijn van honden	95
Het gevoelsleven van honden.....	100

4	
DE BAND TUSSEN MENS EN HOND	103
Dominantie: een duidelijke opvoedingsregel?	104
Kinderen en honden.....	117
Het spel tussen mensen en honden.....	123
Hondenspiegel (en onze projectie van emoties)	127
Honden, de beste zenmeesters	132
Doga, of yoga op zijn honds	134
Voeding	136

5	
OPVOEDING VAN EEN BUITENLANDER	141
Puppy's en vaak gestelde vragen.....	142
Leiderschap en ouderschap.....	144
Socialisatie en habituatie	145
Opvoedings- en leermethodes.....	146
Positief trainen en hoe honden leren.....	152
Hulpmiddelen, trainingsmiddelen en marteltuigen.....	162

6	
HONDENGEDRAG OF GEDRAGSPROBLEEM?	173
Meestal gaat het goed, maar soms loopt het mis.....	174
Gedragsproblemen.....	175
Gedragstherapie en nuances	179
Psychologie is geen exacte wetenschap.....	179
Agressie.....	180
Agressiviteit en de media	184
Enkele veelvoorkomende gedragsproblemen anders bekeken	186
Gedragstest: valkuilen en uitdaging	197
Herplaatsing van honden	201
7	
HOLISTISCHE BENADERING	203
Hondenfluisteren en dierencommunicatie.....	203
Reiki, biomagnetisme en chakra's (healing).....	209
Bachbloesems	215
Fysiotherapie (massage).....	228
Acupunctuur en acupressuur (drukpunt).....	231
Edelstenen- en kleurentherapie	232
Kruidengeneeskunde	240
Aromatherapie (etherische oliën)	245
Dierenhoroscoop	247
Elementenleer	251
Homeopathie.....	251
Veelvoorkomende ziektes bij honden en hun remedie.....	252
Stervensbegeleiding.....	256
Wetten over honden in de Belgische wetgeving	259

NAWOORD	265
---------------	-----

DANKWOORD	266
-----------------	-----

TOSCANZAHOEVE: HET EERSTE HOLISTISCH CENTRUM VOOR MENS EN DIER IN BELGIË	267
---	-----

BIBLIOGRAFIE	269
--------------------	-----

Inleiding

EEN HUIS IS PAS EEN THUIS ALS ER EEN HOND IS

In 2005, een belangrijk jaar vol veranderingen in mijn leven, kreeg ik de kans om een boek te schrijven over mijn bijzondere bevindingen over en belevenissen met dieren, meer specifiek honden. Mijn relatie met mijn vriend was afgelopen en ik woonde alleen. Dat wil zeggen: alleen met mijn hond Raico en mijn kat Poepoes. Datzelfde jaar leerde ik veel nieuwe mensen kennen, gaf de eerste keer mijn cursus holistisch hondengedragstherapeut en keerde het bedrijfsleven definitief de rug toe. Kortom, een ideaal moment om een boek te schrijven.

In die periode was ik niet alleen mijn praktijk en mijn hondenopvoedingscentrum aan het uitbouwen, ik was me ook volop aan het bijscholen: in het gedrag en de emotie van honden, hoe hen te straffen en te belonen enzovoort. Er zijn zoveel boeiende, maar helaas verschillende meningen en theorieën over het gedrag van dieren. Alleen over de basis van de lichaamstaal lijken mensen in 'de hondenwereld' het eens te zijn, maar al het andere is zoals een godsdienst. Je hebt het christendom, het jodendom, het hindoeïsme, het boeddhisme, de islam, het occultisme, de wicca en nog vele andere godsdiensten. En dat is net zo in de wereld van het gedrag en de opvoeding van de trouwste en oudste vriend van de mens, de hond. Over hem en de omgang van ons, naakte apen, met deze trouwe viervoeter zou ik graag met jullie brainstormen. Niet omdat ik een nieuwe godsdienst wil verkondigen, mensen beledigen of mijn mening laten afkraken door een leerkracht tijdens een cursus ethologie of gedrag. Wel om samen op onderzoek te gaan, om een aantal zaken in de groep te gooien, om discussies te creëren, om nieuwe holistische invalshoeken te krijgen, om mensen meer inzicht en respect voor hun viervoeter te laten krijgen en vooral om mijn onvoorwaardelijke liefde terug te geven aan deze dieren, van wie ik al jarenlang zoveel liefde mag ontvangen.

Als dierengedragstherapeut moet ik mijzelf constant bewijzen tegenover klanten, mogelijke klanten, collega's, de wet en de regering, tv-programmamakers, media... Dit boek is tot stand gekomen tijdens een turbulente periode in mijn leven, met veel veranderingen, en ik heb het geschreven met heel mijn hart en ziel. Ik sta achter datgene

wat ik schrijf en ik staaf alles met research of met mijn eigen ervaringen. Ik sta open voor constructieve kritiek, want door ernaar te luisteren en erover na te denken leer ik weer bij en verruim ik opnieuw mijn zienswijze.

Ik spreek vanuit mezelf. Niet omdat ik overtuigd ben dat het de waarheid is, maar omdat ik persoonlijk achter deze manier van werken en denken sta. Ik volg lezingen, workshops, cursussen en congressen en ik lees boeken, magazines en vakliteratuur. Daaruit tracht ik datgene te halen waar ik achter sta en waar de mensen waarmee ik werk iets kunnen doen en ik maak er mijn eigen analyses en syntheses van.

Als dierenfluisteraar doe ik eigenlijk niets nieuws. Ik geef alleen een klare en vaak vernieuwende kijk op bestaande dingen, zodat ze bruikbaar worden voor iedereen die zijn of haar hond graag ziet en een betere band met zijn of haar dier wil. Ik verbind mens en hond terug met elkaar door middel van training, kruiden en bachbloesems, massage en dieren Spiegel, en dat alles holistisch toegepast. Iedereen heeft die basiskennis in zich, want we waren als mens ooit een met de natuur, dus iedereen kan die kennis opnieuw in zichzelf ontdekken en toepassen.

Er bestaan geen standaardoplossingen, want elke hond is in wezen uniek en moet als een individu worden beschouwd, bijvoorbeeld tijdens de training en bij het oplossen van gedragsproblemen. En psychologie bij honden is, net zoals bij mensen, geen exacte wetenschap. Ieder moet zijn eigen ding doen in het leven en zijn eigen weg gaan. Zolang je jezelf nog maar recht kunt aankijken in de spiegel!

Ik ben trots op mijn beroep als gedragstherapeut en vind het zalig om met bijvoorbeeld hondenscholen en dierenartsen samen te werken. We hoeven niet te concurreren. Na een operatie van de dierenarts kan ik als hondentherapeut het lichaam zuiveren, het laten revalideren of nakijken of de operatie geen weerslag heeft op het gedrag of de emoties van de hond. Wanneer eigenaardig gedrag een medische oorzaak heeft, kan ik de patiënt doorverwijzen. Ik stel het gedrag vast, geef oefeningen op om dat gedrag te veranderen en verwijs dan door naar een hondenschool die de oefeningen en het gedrag kan aanleren en onderhouden. Omgekeerd kunnen hondenscholen honden met gedragsproblemen voor enkele sessies doorsturen. Samenwerken met collega's-gedragstherapeuten is ook leuk. Helaas noemen veel mensen zich tegenwoordig gedragstherapeut, hoewel ze geen oplei-

ding of ervaring hebben. Werken met dieren is namelijk in de mode. Vaak kunnen zulke 'therapeuten' hun patiënten onvoldoende helpen en dat stelt het beroep van gedragstherapeut in een kwaad daglicht.

Het doel van dit boek, voor mij, is niet om de nieuwe godsdienst of goeroe te worden of om andere bronnen af te breken. Mijn doel is jullie, de lezers van dit boek, zelf het gedrag van je hond te leren herkennen en begrijpen en jullie te leren nadenken over je hond, zodat jullie zelf in de toekomst beslissingen kunnen nemen en het gedrag van jezelf en je hond kunnen aanpassen. En ook om jezelf beter te leren kennen door middel van wat je hond je laat zien.

Dit boek is niet alleen voor hondeneigenaars, maar ook voor alle andere hondenliefhebbers en zelfs voor mensen die niet zo van honden houden. Want een beter begrip en een betere kennis van honden zorgt voor minder angst, minder gedragsproblemen en een betere band met je hond.

De hondentherapeut gaat dus over het begrip en de band tussen jou en je hond. Bovendien geldt het voor alle honden, of het nu werkhonden of huishonden zijn. Let er wel op dat de trainingsmethodes en verwachtingen bij een werkhond heel anders zijn dan bij een toffe, gehoorzame huishond. Mijn boek spitst zich voornamelijk toe op die leuke huishond. Het geeft een nieuwe kijk op bestaande principes en het bekijkt deze principes ondeugend en kritisch, vanuit het oogpunt van de hond. Het is bedoeld voor zowel de leek als de kenner. Bovendien wil ik een aantal principes introduceren die nog weinig gekend zijn bij hondenliefhebbers.

Om het een beetje oneerbiedig te zeggen: je kunt maar het beste de 'handleiding' van je hond kennen gedurende die 10 tot 14 jaar gemiddeld dat je ermee zult samenleven.

Ik hou van honden, meer nog, ze fascineren me. Ik zou niet kunnen leven zonder dieren in mijn leven! Hondengedrag leren en bestuderen brengt ons in contact met onszelf, maar ook met de mensheid. Het bestuderen van honden heeft immers ook veel te maken met mensenpsychologie.

Honden zijn het beste voorbeeld van een succesvolle aanpassing van wilde dieren tot huisdieren. De hond is het enige (zoog)dier dat echt met ons leeft, en niet naast ons.

Hoe meer ik me verdiep in de wereld van de hond, hoe meer vragen er rijzen. Een aantal dingen werden me ook glashelder en die zal ik in dit boek neerschrijven. Toekomstige onderzoeken en evoluties

zullen misschien aantonen dat ik 100 % verkeerd ben met wat ik hier neerschrijf, maar momenteel geloof ik 100 % in wat ik schrijf. Ik zet met trots mijn handtekening onder dit werk, ondanks al de mogelijke 'fouten', want niemand is perfect.

Inge Pauwels

1

Van indiaan tot holistisch dierengedragstherapeut

ALS INDIAAN OP DE BOERDERIJ THUIS

*'Loving dogs goes along, more or less,
with despairing humans.'*

Roger Grenier

Ik ben opgegroeid op de boerderij van mijn ouders, samen met mijn vier jaar jongere zus Ella. Als kind was ik al geïnteresseerd in dieren en planten en ik kon me daarin volledig uitleven op de boerderij. We hadden verschillende dieren: katten, konijnen, eenden, kippen, geiten, schapen, koeien, varkens, vogels, vissen, ganzen en natuurlijk honden. Van kindsbeen af hebben mijn ouders, mijn zus en ik allemaal onze eigen hond gehad, wat betekent dat er dus meestal vier honden op de boerderij waren. We konden vrij spelen in de natuur op de boerderij van onze ouders, en we leerden er een aantal waardevolle levenslessen: over het eindige leven en het sterven, over het opnemen van verantwoordelijkheid en over respect. Die lessen konden soms hard zijn, bijvoorbeeld wanneer je een konijntje leuk vond en dan twee dagen later realiseerde dat het in de kookpot zat... Bijna alles wat we aten, kweekten we immers zelf.

Op school was ik een goede studente, hoewel ik er niet echt bijhoorde. Mijn klasgenootjes waren bezig met jongens, make-up en merkkledij, terwijl ik me in andere dingen interesseerde: de natuur, dieren en onverklaarbare, paranormale fenomenen. Ik was gek op de indiaanse cultuur; speelde cowboy en indiaantje in de bossen bij ons, met mijn zus die altijd cowboy wou zijn. Mijn bijnaam was Witte Veder en ik zou trouwen met Winnetou, uiteraard. Tijdens de humaniora kregen we biologie, en die bevatte onder andere het bestuderen van dode dieren. Als we dieren gingen opensnijden, viel ik bijna flauw en bleef ik nooit kijken. Dus hoe graag ik het ook wilde, een dierenartsenpraktijk was niets voor mij, dat was duidelijk.

Vanaf mijn twaalfde trainde ik mijn honden zelf; ik las boeken en

probeerde theorieën uit in de praktijk. Op latere leeftijd ging ik naar de hondenschool in het dorp en maakte ik kennis met slipkettingen.

Toen ik jaren later als communicatiespecialiste in Antwerpen afstudeerde, richtte ik mijn eigen bedrijf op en ging ik lesgeven in bedrijven over sales en communicatie. Ik werkte meestal voor een verzekeringsmaatschappij, wat me veel heeft geleerd en vooral mijn karakter heeft gehard. De salesbranche, waar je moet werken met mensen en resultaten, is een harde en stresserende wereld. En om eerlijk te zijn, was ik uiteindelijk de haat, de achterklap, de onterechte kritiek enzovoort simpelweg beu. Ik ging op zuiveringsweek, om mijn gedachten beter op de toekomst te kunnen oriënteren. En daar zag ik mezelf, net als in mijn kinderjaren, met dieren en de natuur werken. Ik ging tijdens die periode tevens in regressie: ik ging onder hypnose terug naar een vorig leven. Dat was een prachtige en zeer leerrijke ervaring. Ik ontdekte daardoor immers de link tussen mijn liefde voor dieren en communicatie, het thema 'loslaten' in mijn leven en mijn indiaanse roots.

In dat vorige leven was ik een indiaan; een doofstom jongetje met een grijze wolfshond als gezelschap. De mensen waren vriendelijk tegen mij, maar het was duidelijk dat de hond het belangrijkste in mijn leven was en dat de mensen en hun leven bijzaak waren voor mij. We gingen wandelen in het bos, mijn hond en ik. Het was een zonnige dag. Plots viel ik in een gat, meters diep. Daar lag ik dan in een soort grot met enkele meters boven mij een opening, en daarboven stond mijn hond. Urenlang hebben we zo gewacht, hij boven en ik beneden. Het was een hopeloze toestand. Ik was te erg gewond en kon niet om hulp roepen doordat ik doofstom was en mijn hond wou me niet achterlaten. Ik weet niet hoe lang het duurde voor we afscheid namen van elkaar, maar uiteindelijk stierf ik en mijn hond liep terug naar het kamp.

Meteen werd het mij duidelijk waarom honden mij zo diep kunnen raken. Maar aan de eerste hond die ik in mijn praktijk als hondengedragstherapeut zag, hing natuurlijk een mens aan de hondenlijn en toen werd het mij helemaal duidelijk: ik moest werken met dier én mens. Het hele plaatje viel in elkaar. Dankzij mijn studies, mijn vorig werk en mijn levenservaringen kon ik terugvallen op een ruime basis-kennis over hoe mensen functioneren, denken en voelen en hoe je ze kunt coachen. Langs de andere kant had ik dankzij mijn jeugd, mijn gevoelens en mijn bijscholing geleerd hoe je kon omgaan en werken met honden.

In tegenstelling tot vroeger, toen ik nog uitsluitend met mensen werkte, concentreer ik me nu op dieren. En dat is een groot verschil, want die hond kan mij in twee seconden een boze bui of een slecht humeur laten vergeten. Hoeveel mensen kunnen dat?

Ik heb van mijn hobby mijn beroep kunnen maken. Ik probeer mijn eigen ding te doen, mijn eigen leven te leiden met een oprecht doel voor ogen: mensen helpen om hun hond beter te begrijpen zodat ze een (nog) leuker leven hebben samen. Ik sta voor wat ik doe en ik leer nog elke dag bij. En ik doe het niet alleen graag, ik kan er nog van leven ook! Om jaloers op te zijn, nietwaar?

Veel geduld heb ik niet, tenzij ik bij dieren ben. Vandaar dat het ook moeilijk is om enkel te lezen of te praten over problemen. Dat is misschien makkelijker, maar het moet ook in de praktijk kloppen, haalbaar zijn en resultaat opleveren. Ik heb geleerd om honden te lezen en te begrijpen zodat ik via hen hun eigenaar, de mens, kan bereiken. Want wil ik een verandering in de relatie tussen hond en mens teweegbrengen, dan zal dat toch via de eigenaar moeten.

Dieren, in het bijzonder honden, hebben mij de kans geboden om mezelf beter te leren kennen, om terug naar de natuur te keren, om mijn relaties te onderzoeken en te verbeteren, om onvoorwaardelijke liefde te ervaren, om te leven in het hier en nu, om me bewust te worden van en bewust om te gaan met mijn emoties, om een nieuwe carrière te kiezen, om van mijn hobby te kunnen leven zonder stress, druk en schuldgevoel... De mysterieuze wereld van een dier kun je niet vatten als je je niet in het dier verdiept en verplaatst. Je moet de handelingen en het gedrag van het dier in detail nagaan. Je moet zelf dier worden. Waarschijnlijk dat ik daarom vaak spreek tegen mensen alsof ze honden zijn; ik spreek dan over pootjes in plaats van handen of voeten.

Vaak geef ik de indruk dat ik heel veel wil. Dat klopt, maar niet helemaal. Ik wil inderdaad heel veel van en in het leven, ik wil niet graag een kuddedier zijn dat meeloopt en elke dag de dingen uit routine doet, maar er misschien geen voldoening meer uit haalt. (Ik gebruik hier bewust het woord leuk niet, want je kunt in je leven niet alles leuk vinden.)

Als kind vond ik het op veel momenten zo ondraaglijk om anders te zijn, dat ik niet meer mezelf was. Die periode heb ik achter mij gelaten. Ik ben wie ik ben, met mijn overtuigingen en gedachten. Ik neem risico's, dat hoort bij het mens-zijn. Maar ik tracht innerlijk in

harmonie met mezelf te zijn. Ik draag de verantwoordelijkheid voor mijn eigen welzijn en dat van mijn honden, en nu ook voor dat van de honden van anderen. Ik kan niet verantwoordelijk zijn voor andere mensen, maar ik moet verantwoordelijk zijn voor andere dieren. Ik voel me buitengewoon gelukkig nu ik met honden mijn dagdagelijkse leven kan delen, in alle vrijheid, en dat ik anderen kan leren om hetzelfde te ervaren. Ik heb het evenwicht gevonden tussen het wilde van de hond, de natuur, en het rationele van de mens, de maatschappij. De hemel op aarde. Evenwicht tussen gevoel en ratio. En ik ben dankbaar! Want zonder dieren, honden, zijn we arm, afgesloten van (onze) natuur. Ik wil iedereen helpen om dat stukje natuur in zichzelf te ontdekken, samen met onze honden. Want zij kunnen ons helpen om ons inzicht in het leven te verruimen.

Mijn ex-vriendjes hadden het altijd moeilijk met mijn liefde voor mijn honden. Dat is waarschijnlijk de reden waarom het nu mijn ex-vriendjes zijn... Ze vonden dat ik mijn honden liever zag dan hen. Ik zeg altijd dat ik drie mannen in mijn leven heb: mijn vader, mijn hond en mijn partner. En ik zie ze elk op een manier heel graag.

Na de dood van Tosca, een Amerikaanse pitbullterriër die slechts twee jaar bij mij was voordat hij onverwacht overleed, besloot ik semi-vegetariër te worden. Ik eet nog wel scharrelvlees. We leven in een kringloop van eten en gegeten worden, daar is niets mis mee. De ene dierenliefhebber heeft moeite met het eten van vlees, de andere niet. De liefde voor mijn eigen dieren had geen betrekking op mijn beslissing. We zijn nu eenmaal omnivoren en eten zowel planten als dieren.

Mensen zullen altijd dieren blijven eten, dat zit in hun instinct. Ik vind wel dat een dier niet moet lijden en zo weinig mogelijk pijn moet ondervinden als het gedood wordt.

Het geluk dat ik met mijn honden beleefde, en nog steeds beleef, wil ik iedereen gunnen. Ik gun het iedereen dat hij of zij zijn of haar weg vindt en kan gaan, net zoals ik doe!

MIJN RELATIES MET MIJN HONDEN

Mijn belofte aan mijn honden: 'Ik beloof van je te houden en voor je te zorgen, in voor- en tegenspoed zolang wij zullen leven. En wie van mij houdt, zal van mijn honden houden.'

De ziel is bij alle levende wezens gelijk, maar hun lichamen verschillen.'

onbekend

Onze taal zit vol aanwijzingen over hoeveel honden voor ons betekenen: geslagen hond, een hondenleven, een teef, een underdog... Honden vinden niet alleen de weg naar ons dagelijkse leven, maar ook naar ons hart en onze woordenschat (waar de mond van vol is...) en ten slotte naar onze emoties en gedragingen.

Al de honden op onze boerderij waren of zijn belangrijk voor ons en ik weet dat het gevoel wederzijds was of is. Daarom vind ik dat ze allemaal een plaatsje in dit boek verdienen.

Prins, een Duitse herder, was de hond die mijn vader had meegebracht toen hij en mijn moeder elkaar leerden kennen. Hij was de beschermer en metgezel van het gezin. Mijn vader had hem de basisopvoeding geleerd, maar was met Prins niet naar de hondenschool gegaan of zo. Dat deden we trouwens thuis eigenlijk nooit. We gebruikten onze eigen feeling met honden, die mijn vader zeker heeft! Hij heeft er nooit op getraind, maar Prins was er wanneer het moest, en o wee degene die iemand van het gezin durfde aan te raken... Hij gaf iedereen een fijn en veilig gevoel. Prins was voor mijn moeder de eerste hond in haar leven en hij leerde haar vertrouwen te hebben in het hondenras. Hij was mijn 'pienika', zoals ik hem als kind noemde omdat ik zijn naam nog niet kon uitspreken. Prins is zestien jaar bij ons mogen blijven.

Prins leerde mij over trouwheid, verantwoordelijkheid, zorgen voor je dierbare en bescherming. En hij hielp mij, samen met mijn ouders, mijn eerste stappen te zetten. Ik mocht namelijk ook aan zijn lijf en haren steun zoeken, zodat ik niet zou vallen.

Prutske was mijn eerste hondje. Het was een terriër, een 'boomer'-kruising. Hij was mijn eerste echte ervaring als kind met de liefde en aanhankelijkheid van een dier. Hij mocht bij mij in het park en dat was zalig! Hij heeft nooit naar mij gegromd of gebeten. Helaas is hij niet oud mogen worden: hij werd overreden. Prutske leerde mij over liefde, vertrouwen en loslaten.

Boemer, mijn tweede hond, was ook een terriërkruising. Ik had hem gekozen op de dierenmarkt in Mol. (Toen was dat nog toegestaan. Persoonlijk vind ik dat ze beter de verkoop van honden in winkels en broedfokkers verbieden...) Ik mocht hem zelf een naam geven, opvoeden enzovoort. Boemer was een hond die niet graag alleen was, hij hield van gezelschap, zowel van andere honden als van mensen. Hij genoot van het goede leven en at heel graag. Hij was heel emotioneel en hij leed ook wel aan emo-eten, zoals wij mensen dat noemen. Dankzij Boemer nam ik de boeken door over hoe je een hond leerde gehoorzamen. 'Zit', 'lig', 'blijf' ...: hij deed het allemaal. Hij speelde met mij en mijn vriendinnetjes op de glijbaan in de tuin en vergezelde mij op urenlange zwerftochten in de bossen achter ons huis. Hij ging nooit ver weg en liet mij nooit alleen. Toen ik naar de hogere school ging, had ik minder tijd voor hem – en dat neem ik mezelf nu nog altijd wel wat kwalijk. Gelukkig had hij toen heel veel aan mijn vader. Hij is gestorven niet lang nadat Rex, de hond waarmee hij samenleefde, stierf. Waarschijnlijk omdat hij al wat ouder was en niet zonder zijn maatje verder wou, want hij treurde enorm na de dood van Rex.

Van Boemer leerde ik over gezelschap, trouw, aanhankelijkheid, hoe je honden opvoedt, spel, bewust omgaan met voeding, emoties, de waardering van de natuur, verantwoordelijkheid dragen voor een levend wezen dat afhankelijk van je is en nog zo veel andere zaken. Honden stellen geen vragen en leveren geen kritiek.

Joerka: ik begreep het innerlijke leven van Joerka, een Alaska Malamute. Het was een hond met zin voor leven, vrijheid en spel. Maar hij ging ook gebukt onder zijn verdriet. Het was een sterke, onafhankelijke hond met een klein hartje. Veel mensen hadden schrik van zijn groot en sterk uiterlijk, maar wij hingen als kind aan zijn nek. Hij kwam, net als Boemer, van de markt in Mol. Mijn moeder was aanvankelijk niet gelukkig dat mijn vader hem daar gekocht had, maar ze smolt al snel voor de liefde, tederheid en zachtaardigheid van deze wilde beer. Toen hij bij ons kwam, moest hij nog veel leren, bijvoorbeeld dat een kat niet dient om achterna te lopen. Dat hoorde zo op de boerderij. Iedereen leeft er in harmonie met elkaar: de katten en de honden, de vogels en de katten, de honden en de konijnen, de honden en de schapen... Joerka had twee problemen: epilepsie en weglopen. Als hij een epileptische aanval kreeg, beet hij zichzelf in iets vast,

bijvoorbeeld de tralies van zijn hok, tot bloedens toe. Ik denk dat hij dit deed om niemand anders te verwonden. Hij heeft ons of de andere honden nooit gebeten. Zijn instinct van poolhond zette hem er vaak toe aan om de wijde wereld te verkennen; dan liep hij opeens op de speelplaats van onze lagere school rond, om mijn zus en mij te komen zoeken. Maar hij kwam altijd terug: soms uit zichzelf, soms omdat de politie of iemand anders hem terugbracht. Na een tijdje kenden de mensen zijn zachtaardige karakter. En toen, op een dag, liep hij samen met Ruffo weg. Hij is nooit meer teruggekomen. Ik denk dat hij ergens in alle rust, vrijheid en onafhankelijkheid is gaan sterven, omdat hij zijn epilepsie niet meer kon dragen. Alle zoektochten, naar beide honden, zijn tevergeefs geweest.

Joerka leerde mij over vrijheid, onafhankelijkheid, genieten van het leven, durven, zachtaardigheid, het loslaten van vooroordelen...

Ruffo kon urenlang voor zich uit zitten staren. Wat zag hij? Wat dacht hij? Wat voelde hij? Was hij aan het dagdromen of gewoon aan het leven, in het hier en nu? Of ontving hij boodschappen van de natuur? Of ging hij op in het spel van licht en donker? Hij was de hond van mijn zus Ella. Hij was bruin van top tot teen: vacht, nagels, ogen, neus, allemaal waren ze bruin. Hij gaf ons rust, maar hij was ook een heel mysterieuze hond: je kon hem nooit helemaal begrijpen en doorgronden. We hebben nooit geweten van welk ras hij was. Nadat hij er samen met Joerka op uitgetrokken was hebben we hem niet meer teruggezien. Mijn gevoel zegt me dat hij gevangen werd door mensen, nadat hij Joerka achtergelaten had en op weg was naar huis. Volgens mij werd hij opgesloten, omdat die mensen bang waren om dat speciaal, mooi hondje te verliezen. Ik denk dat hij niet lang daarna gestorven is aan iets aan de buik of ingewanden. Misschien uit verdriet... Mijn zus is hem altijd blijven missen.

Ruffo leerde heel het gezin stil te staan bij de dingen en open te staan voor stilte en mystiek.

Rex was eigenlijk de hond van mijn moeder. Deze Duitse herder was haar 'koning' en ook haar beschermer, zeker tijdens de periode dat mijn vader 'met de nacht' moest gaan werken. Rex was onafscheidelijk van Boemer. Hij was een trotse, zelfbewuste hond die respect afdwong door er gewoon te zijn. Hij kende zijn grenzen en liet niemand erover gaan. Hij had een enorm goede band met mijn ouders. Hij is

gestorven na een roedelruzie, waarbij hij gebeten werd in de bil. Met zijn karakter had hij die beet zeker te boven kunnen komen, maar ik denk dat zijn trots gekrenkt was en dat hij zijn territorium liever niet wou delen met een nieuwe hond. Mijn moeder heeft zich er heel lang slecht door gevoeld.

Rex leerde mij om op te komen voor mezelf en mijn grenzen, en om met trots en zelfvertrouwen in de wereld te staan. Maar hij leerde mij ook over kameraadschap en bescherming.

Rizo is een poedelkruising en de hond van Ella. Hij is nu de oudste van de hondengroep, naast Deus en Kazan. Rizo is veertien jaar en nog steeds alert, vitaal en het hoofd of alfa van de hondenroedel, maar hij respecteert ons, de mensen, als alfa. Hij lijkt op een wollen beertje en kan verschrikkelijk lief en aanhankelijk zijn: dan drukt hij zijn kop helemaal tegen je lijf en klemmt zijn poten rond je armen, zijn buik in alle vertrouwen bloot, zodat je hem alle aandacht en aaitjes geeft en niet meer loslaat. Maar hij kan ook een kleine grompot zijn die zich met alles wil bemoeien. Hij respecteert wel de regels in de roedel en gaat altijd netjes zijn frustraties afreageren op een lagere in rang, zodat er geen onduidelijkheden en opgekropte gevoelens overblijven.

Rizo leert me over zachtheid, overgave, vertrouwen en kwetsbaarheid en over natuurlijk roedelgedrag.

Tosca leerde mij zuiver en intens te voelen. Hij was een pitbullterriër die ik kreeg toen ik ging samenwonen met mijn (inmiddels ex-) vriend. Hij was geboren bij een nicht van hem en niemand, ook ik niet, wist van welk ras hij was. Hij pendelde samen met mij tussen de woonplaats van mijn toenmalige vriend en mijn ouderlijk huis. Hij had een enorm aanpassingsvermogen, ook toen we samen gingen wonen maakte hij zich er niet druk om dat hij weer in een nieuw huis terechtkwam. Alles was goed, zolang hij maar bij mij was. Hij nam die beschermende functie heel erg op zich en niemand, ook mijn (ex-)vriend niet, moest het proberen om mij verkeerd te benaderen. Maar niet alleen mij, ook de rest van de familie beschermde hij, bijvoorbeeld mijn vader bij het voetbal.

Het was een hond die aan mensen kon zien of ze het meenden of niet: hij doorzag wat ze van plan waren, hoe hard ze ook glimlachten. Hij deed ze niets, maar keek ze dan op een speciale manier aan waar-

door die mensen het benauwd kregen, bang werden en dan zeiden dat het een agressieve hond leek. Nee! Hij was zot van eerlijke en betrouwbare mensen. Verder was hij heel dominant naar andere honden toe, vooral Deus. Hij beet ze niet, maar ging op ze rijden om ze te domineren. Dat deed hij soms ook bij mensen, dat rijden op de benen. Hij was baas in onze roedel en dat besepte ik toen nog niet echt. Op de hondenschool waar ik toen ging 'hielpen' ze alleen maar door hem dan te corrigeren met de slipketting, wat natuurlijk niet werkte. Toch bleven we gaan: hij zag daar immers zijn vriendinnetje, bullterriër Belle, en dat was altijd grote liefde! Gelukkig was zij gesteriliseerd en konden er geen nakomelingen van komen... Hij beschermde mij, nam beslissingen en hij nam ook zijn verantwoordelijkheid op. Die rol hadden wij hem allemaal wel gegeven. Hij ging met mij mee naar een vreemde gemeente en hij was 24 uur per dag bij mij toen ik een heel zwaar auto-ongeluk kreeg en anderhalf jaar lang moest revalideren. Hij was als een kind voor mij, maar ook een vriend en vaak ook een partner.

Ze zeggen altijd dat datgene waar je bang voor bent, ook gebeurt. Op woensdag 23 februari 2000 werd Tosca doodgestoken door onze overbuur, op straat, voor de ogen van mijn moeder, met een keukenmes van twaalf centimeter. Sta mij toe uit te leggen wat er precies is gebeurd. In 1999 en 2000 was er een hele (media)heisa over gevaarlijke honden. Er was toen zelfs een lijst van dertien gevaarlijke hondensrassen! Het leek wel een heksenjacht op die rassen. Tosca, een pitbull, stond natuurlijk ook op die lijst en overal waar we kwamen, waren er mensen die hem liefhadden, maar ook mensen die hem ronduit vijandig bejegenden. En dat terwijl mensen toen vaak niet eens wisten hoe een pitbull eruitziet! (Nu trouwens ook nog niet). Toen hij nog klein was, gingen we in Averbode wandelen en een ijsje eten. Als pup, met flaporen en een gestroomlijnde tekening, zag hij er heel lief uit en vaak kwamen mensen, zoals meestal bij pups, hem spontaan aaien. Wat trouwens heel goed is voor de socialisatie. Tot een vrouw, die hem uitgebreid aan het aaien was, vroeg van welk ras hij was. Toen ze hoorde dat hij een pitbull was, trok ze onmiddellijk haar hand terug en begon een hele uiteenzetting te geven over hoe gevaarlijk hij wel was. Massahysterie, voornamelijk door de media, en hypocrisie. Tosca ging naar de hondenschool en haalde zijn brevetten zonder problemen, ondanks de vieze blikken tijdens de les en ondanks het feit dat sommige mensen met hun hond niet naast ons wilden staan. Ook

onze buren, naast en over ons, waren beïnvloed door de massahysterie, hoewel ze zelf een hond hebben. De buren naast ons bleven echter rustig, waarschijnlijk omdat onze klacht over het vergiftigen van onze katten nog fris in hun geheugen zat. Met de overburen hadden we meer problemen: Tosca was niet zo gek op hun hond. Die hond kon vrij rondlopen op straat, bij gebrek aan een omheining, en hij kwam Tosca regelmatig op de boerderij uitdagen en wanneer we er al wandelend passeerden, viel hij Tosca soms aan en beet hij hem. Tosca was toen nog maar een maand of vijf. Als hij de kans kreeg, trachtte hij de hond wel terug te pakken en te domineren, maar dat liet de andere hond natuurlijk niet toe en dan ontstonden er schermutselingen waarbij beide honden weleens gewond raakten. De buurman had al geklaagd bij de politie en de gemeente over Tosca en wou 'geen gevaarlijke hond in ZIJN straat'. Maar zijn hond liep nog wel steeds los rond... Toen niemand gevolg gaf aan zijn klachten (dat kon ook niet want er was geen reden toe), heeft hij het 'recht' in eigen handen genomen en Tosca doodgestoken met zes messteken! Operaties mochten niet meer baten, zijn long was doorboord, waardoor hij zou stikken. Onze overbuur is een jager, hij weet dus waar je moet steken om te doden. In zijn verklaring zei hij dat hij gestoken had omdat hij bang was van Tosca. Maar als je ergens bang van bent, dan val je het toch niet aan! Het gebeurde op de middag en Tosca is rond 18 uur overleden in de dierenkliniek in Kasterlee, met heel het gezin erbij. Hij heeft gewacht tot ik er ook was, zodat ik nog afscheid zou kunnen nemen. Ik had die avond een vergadering en zou niet over huis komen die dag, maar ik voelde dat ik naar huis moest. Toen ik Tosca niet zag en het nummer van de dierenarts zag liggen, wist ik genoeg. Het was GEEN wettelijke zelfverdediging, Tosca heeft de man nooit aangevallen, ook niet toen die hem aan het steken was! Tosca heeft zich laten doodsteken en dat is een geluk voor die overbuur, want had Tosca in een vlaag van pijn en zelfverdediging gereageerd, dan zou de man op zijn minst een ledemaat minder gehad hebben. Hij had geen recht om een ander levend wezen te doden! Bovendien was het niet 'nodig', want mijn moeder, en ook een paar seconden later mijn vader, waren erbij. De enige fout die we toen maakten, was om Tosca op straat te laten: hij was de kat achternagelopen terwijl mijn moeder aan het snoeien was, en op dat moment passeerde de buurman met zijn hond...

Gedragmatig was er geen abnormaal gedrag bij beide honden vast te stellen. Een hond die losloopt, daagt vastzittende honden uit. Een

hond die wil domineren, gaat een dominante handeling, zoals rijden bij een andere hond, uitvoeren om zijn machtspositie duidelijk te maken. Honden reageren feller en zelfverzekerder als ze gesteund worden door hun baas. De twee honden hadden het beter eens uitgevochten op neutraal terrein. Strafrechtelijk werd er geen gevolg gegeven aan het voorval, want de buurman had... vrijwillig zijn mes aan de politie gegeven! Over politieke invloed gesproken... Voor de burgerlijke rechtbank heeft de buurman eerst zijn gelijk gekregen, door te verklaren dat het wettelijke zelfverdediging was! Maar gelukkig is hij in beroep, vijf jaar later, uiteindelijk toch veroordeeld, wegens verboden wapenbezit en een overdreven reactie in de context.

Sinds die 23ste februari 2000 is er enorm veel veranderd in ons gezin. Mijn vader heeft last gekregen van zijn hart, mijn moeder van een depressie. Ik trachtte het nut ervan in te zien, omdat ik geloof dat niets gebeurt voor niets. Ondanks het feit dat we slechts één hond hadden op dat moment, wilde niemand onmiddellijk nieuwe honden. En toen kwamen Deus en Kazan en twee jaar later pas Raico, een pitbull, of Amerikaanse stafford.

Tosca leerde mij en heel ons gezin heel veel tijdens die schamele twee jaar dat hij bij ons mocht zijn. Hij leerde ons over jaloezie, haat, vergeving, het hart, politieke spelletjes, media, actie en reactie, onverdraagzaamheid en verdraagzaamheid, effecten van (massa)communicatie, wilskracht en doorzetting... maar vooral onvoorwaardelijke liefde! Dankzij Tosca is Toscanzahoeve er gekomen, zo heet mijn praktijk als hondengedragstherapeut op de boerderij van mijn ouders. Natuurlijk konden de gemeente en de burens daar niet achter staan – of wat had je gedacht? Nu komen er immers honderden ‘gevaarlijke honden’ in HUN straat! Bovendien begrijpen ze niet goed wat het inhoudt, dat beroep dat ik heb. Is het een hondenpension of wat?

Ik realiseer mij dat wij ons niet schuldig moeten voelen voor wat er is gebeurd, dat het zo moest zijn en dat Tosca mijn beschermengel is die zelfs regelmatig op mijn bed ligt. Ooit zullen we elkaar terugzien...

Deus is een lief maar karaktervol hondje. Hij kwam uit een nestje van familie van ons. Nu Rex er niet meer was, wilden we opnieuw een grote hond, om het domein te bewaken. Deus bleef echter klein en daarom kwam Kazan erbij. Deus hangt enorm aan mama, die meer en

meer respect heeft voor honden. We hebben allemaal het verlangen om kind te zijn en Deus brengt dat in je naar boven. Hij is een vriendelijk diertje dat opspringt en de zorgen even doet vergeten. Hij helpt mij graag met het testen van andere honden en ook mensen. Samen met Raico doet hij mee aan mijn educatief project 'Kind en hond' in lagere scholen. En door zijn pluisoren en dikke pluimstaart is hij heel geliefd!

Deus leert mij over spel en ontspanning, over genieten maar ook weten wat je wilt en niet alles toelaten. Hij leert mij ook dat je niet groot hoeft te zijn om een groot karakter te hebben en grote dingen te kunnen verwezelijken.

Korso, die mijn ex-vriend kocht na de dood van Tosca, leerde mij vooral loslaten. Hij was een Amerikaanse stafford met een heel klein en soms zelfs angstig hartje. Zijn motto was: je kwetsbaar opstellen is niet verkeerd, en zelfs sterk. Korsó was nog niet zo oud toen mijn ex-vriend en ik uit elkaar gingen en ik voelde dat het beter was dat hij daar bleef. Hij had en heeft het daar nog steeds super naar zijn zin en wordt enorm in de watten gelegd door heel het gezin van mijn ex-vriend.

Kazan, de Duitse herder, kwam erbij vlak na Deus. Die twee zijn, samen met Rizo, onafscheidelijk. Kazan is er wanneer het nodig is, voornamelijk dan op het gebied van veiligheid en liefde. Hij beschermt de boerderij als we er niet zijn en laat niemand binnen, ook de belastingcontroleur of de politie niet. Hij bewaakt onze grenzen, voornamelijk die van mijn ouders, omdat die daar nog al eens door andere mensen over laten gaan. Hij is ook heel goed in het maken van een onderscheid tussen zaken en privé. Aangezien mijn zaak op de boerderij is en die tegelijk ook de woonst van mijn ouders is, was het voor hen, zeker in het begin, niet makkelijk om dat onderscheid te maken. Kazan heeft daar geen moeite mee. Als ik met honden aan het trainen ben, dan zwijgt hij. Als diezelfde mensen gewoon aan de privépoort komen, dan maakt hij lawaai en ik raad niemand aan om dan binnen te komen. Behalve een schitterende waakhond is hij ook een speelvogel en kent hij zijn plaats in de roedel perfect.

Raico, een bruine Amerikaanse stafford, was niet echt gepland. Na Tosca kwam ik veel op plaatsen waar honden waren, waarschijnlijk

om de leegte die Tosca achtergelaten had, te compenseren. Op een zondag gingen we naar puppy's kijken. Toen ik Raico zag, liep hij naar me toe, keek me recht in de ogen en legde zijn kop op mijn schouder in mijn nek. Hoewel het niet gepland was, heb ik hem nog diezelfde dag gekocht en mee naar huis genomen. Eerst dacht ik dat hij de reïncarnatie van Tosca was, maar dat is niet zo. Raico is rustiger en geduldiger dan Tosca. En dat bracht me in contact met Bets Engels en de hondenspiegel. Ik was zelf ook rustiger geworden, bewuster.

Raico en ik zijn altijd samen. Speciaal voor hem ben ik in een appartement gaan wonen, op het gelijkvloers, met een tuin van 11 bij 35 meter. Eerst woonde ik nog samen met mijn vriend, maar sinds februari 2005 woon ik alleen met Raico en de kat(ten).

Raico is een therapiehond; mensen kunnen hun gevoelens aan hem kwijt. Samen met Deus neemt hij ook deel aan mijn project 'Kind en hond' in lagere scholen. We begrijpen elkaar perfect en zijn elkaars spiegel. Als hij buikpijn heeft, heb ik dat ook – en omgekeerd. Als hij zich ergens niet goed bij voelt, dan voel ik me ook niet (meer) goed. Ik vertrouw op zijn inzicht in mensen en mijn toekomstige partner zal ooit door hem goedgekeurd moeten worden. Maar tot dan zijn wij een 'koppeltje', of beter: een team. En als ik ooit opnieuw een ernstige en stabiele relatie heb, dan krijgt hij een vrouwtje. Door Raico ben ik nog bewuster met gedrag, lichaamstaal en training bezig en hij laat alle testen en experimenten toe die ik bij hem doe. Hij leert mij over grenzen, de manier van reageren, dat hoe je iets doet ook belangrijk is, over rusten en beweging nemen, over leven in het hier en nu, over contact met de natuur, sociaal contact, dat ik op mijn eten moet letten, over kinderen, en ook dat opkomen voor je hond opkomen voor jezelf is! Hij is mijn hartje, mijn vertrouweling en ja, ik zie hem veel liever dan de meeste mannen! Raico; een hartslag dicht bij mij.

Natuurlijk krijg ik dagelijks honden in mijn praktijk en ik tracht van allemaal iets te leren.

Ik leerde bijvoorbeeld dat schuldgevoelens niet nodig zijn, dat je je eigen grenzen moet respecteren en aangeven, dat je jezelf moet nemen zoals je bent, en dat je zelf verantwoordelijk bent voor de dingen die je wel of niet doet... Dat tracht ik ook aan de mensen mee te geven. De hechte band en daardoor ook de spiegel en lessen die we van onze honden krijgen, zijn onvoorwaardelijk en onbetaalbaar! Net als hun liefde.

HOLISTISCH WERKEN

Als mensen mij vragen hoe ik werk, dan antwoord ik: 'Op een positieve en holistische manier, met behulp van de natuur en de regels in de natuur.' Holistisch. Is dat een ander woord voor alternatief? Nee, maar zo is het wel ontstaan. Toen ik ooit bij VT4 te gast was, werd ik onder vuur genomen in verband met dit woord. Ze vroegen me hoe ik werkte met dieren en toen ik 'holistisch' antwoordde, vroegen ze wat dat woord precies inhield voor mij. Ik zei dat het erom gaat het geheel te bekijken en dat dat vaak nieuwe inzichten geeft die je helpen om het dier, het probleem en de band tussen mens en dier, en de ziekte te analyseren. Het is niet nieuw, nee, maar het wordt naar mijn mening te weinig en te beperkt toegepast. Alles vormt een geheel; ons lichaam en onze ziel, de hemel en de aarde, onze ziekte en onze goedstoestand, onze relaties en ons karakter en ga zo maar door. Dat geldt ook voor dieren. Hoe zij zich voelen, kan zich lichamelijk uiten, ook in een ziekte, en wat zij zien en meemaken, ook bij hun baasjes, beïnvloedt hun gedrag.

Het begrip holisme is afgeleid van het Griekse *holon*, wat 'geheel' betekent. Het begrip benadrukt de samenhang en de onderlinge verbondenheid.

'Wij zijn ook dieren, naakte apen', zei Desmond Morris. Dus veel dingen die voor ons van toepassing zijn, zijn dat ook voor onze honden. Ik bekijk een hond als een geheel en wanneer hij ziek is, kijk ik niet alleen naar de symptomen van de 'patiënt', maar ook naar zijn persoonlijkheid, emotie en psyche. Ik tracht dus de oorzaak van de ziekte te zoeken en niet alleen de gevolgen weg te werken. Ik doe dat niet alleen wanneer de hond ziek is, maar ook wanneer hij een gedragsprobleem heeft. Behalve de hond bekijk ik ook zijn gezin en omgeving, want dat kan hem ook beïnvloeden. Vooral het gedrag en de emoties van 'zijn' mensen. Ik heb basiskennis van kynologie en anatomie en kan zo linken leggen tussen emoties en ziektesymptomen. Ik ben geen dierenarts en wil die ook niet vervangen! Ik heb wel een voorkeur voor alternatieve middelen in plaats van chemische geneesmiddelen. Later in dit boek kom ik uitgebreid terug op de werking van alternatieve geneesmiddelen. De voordelen ervan zijn voor mij alvast duidelijk: alternatieve geneesmiddelen tasten het immuunsysteem niet aan, ze vervuilen het lichaam niet, ze hebben weinig bijwerkingen, ze zijn niet duur, ze komen vaak voor in de natuur, bijvoorbeeld

aan de kant van de weg, ze bekijken het geheel en de oorzaak van het probleem enzovoort.

Als gedragstherapeut kiezen voor een ondersteunende, holistische benadering is niet altijd makkelijk, want veel mensen staan er sceptisch tegenover. Dat scepticisme is deels terecht, deels onterecht. Indien alternatieve geneeswijzen zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, kunnen ze een waardevolle ondersteuning zijn van de reguliere geneeskunde. Voor mij is de holistische manier van werken een bewuste keuze.

Ik geloof dat er een boodschap in zit, wanneer je onverwacht een dier tegenkomt (ook in je dromen). Ik raadpleegde *Als dieren spreken konden* van Christiane Beerlandt, om de betekenis van een hond op het vlak van symboliek en dromen aan jullie uit te leggen. Ik beschrijf haar visie, waar ik helemaal achter sta, kort.

Volgens Beerlandt is de hond een edel dier, dat goed voor zichzelf tracht te zorgen. Een soort van gezonde fierheid is hem eigen. Oprechte zelfliefde verjaagt elke angst. Een hond maakt ook de keuze tussen goede en slechte voeding. Hij volgt zijn neus en stelt zich open voor datgene wat hij met zijn fijngevoelige antennes kan waarnemen.

Plaats jezelf, net zoals een hond dat doet, in het middelpunt van je bestaan. Twijfel niet, het is geen egoïsme, het is goed voor jezelf. Laat je schildklier niet opzwellen door te veel angsten en twijfels omtrent jouw persoon. Erken je grootste innerlijke waarde, volg je intuïtie, je smaak, je zintuigen... Wat goed voor je is, dat zal je gewaarworden, want elk levend wezen weet, diep in zichzelf, wat goed voor hem is.

Een hond stelt zich niet voor alles en iedereen open. Hij kent zijn grenzen en een ander mag die ook kennen. Hij bewaakt zichzelf en zijn eigendom.

Hij zegt ons: 'Voel je gevaar, weet dan dat je sterk bent, wees je bewust van je eigen kracht en concentreer je diep in jezelf. Vertrouw op de kracht van je wezen, je lichaam. Uit je op directe wijze en toon je tanden als het moet. Jouw huid is de afbakening van je eigen IK, daar kan niemand binnen, in dat huis, wanneer je dat niet wilt.'

Het leven is geen machtsstrijd, kruip niet bang weg, voel je niet minder of meer dan een ander, geloof in de centrale 'ik-plaats' die jij mag innemen.

Je hoeft ook niet alles ineens te slikken of te verwerken. Laat het rustig op je afkomen, je zal automatisch afketsen wat niet bij jou hoort. Loop nooit weg, maak je niet boos, maar vestig je stevig en vei-

lig in jezelf. Maak wat van jezelf en van je leven. Waarom zo nadenken over de dingen? Laat het allemaal zijn gang gaan, laat los en word jezelf. Geniet van het leven.

Wees tevreden met jezelf en rem jezelf af wanneer je jezelf te buiten zou gaan (zoals een bijtrem bij de hond). Je hebt niets aan een ander te zeggen in uitlatingen of kritiek, maar je hebt wel je eigen weg te gaan. Je bent wie je bent. Staak de ontevredenheid en verander ze in blijheid om jouw unieke zijn.

Als ik werk met een hond, dan neem ik de hele hond in ogenschouw om een medisch of gedragsprobleem op te lossen. Ik tracht hierbij de oorzaak te zoeken en aan te pakken, niet de symptomen. Ik doe dit door een combinatie van gevoel en kennis. Enkele jaren geleden was het taboe om 'alternatief' of op een andere wijze met dieren om te gaan en te werken. Nu raakt het meer en meer 'in' en de mensen gebruiken het woord 'holistisch' te pas en te onpas. Maar het gaat niet om het woord, het gaat om de idee, hoe je werkt, wat je toepast en uitstraalt. Holistisch en op een positieve manier met honden werken geeft zoveel mogelijkheden, maar helaas zijn er toch nog andere dingen die blijven gebeuren, zoals hondenscholen met slipketting, hondengevechten, broedfokkers en het invoeren van onderontwikkelde pups voor de verkoop.

2

De hond is en blijft een hond

VERMENSELIJING VAN DE HOND

Raico kreeg vandaag een geslachte eend te eten. Vanuit zijn instinct als wolf dacht ik dat die snel verorberd zou zijn, maar hij keek van mij naar de eend en van de eend naar mij om aan te geven dat hij het niet zo goed begreep en niet echt wist wat hij ermee moest aanvangen. Aangezien ik zelf niet zo gek ben op vlees en nog minder op bloed, kon ik het hem niet voordoen en heb ik het hem dan maar zelf laten ontdekken met de woorden; 'da's eetjes.' Gelukkig is en blijft Raico een hond en na een paar uur aarzelen is hij aan de borstkas van de eend begonnen.

In de media vind je vaak verhalen over vernieuwende dingen rond honden. Zo ontdekte ik het volgende op het internet:

Een gezondheidsverzekering, chique kledij en een eigen therapeut hadden ze al, maar nu lijken ook verjaardagsfeestjes voor Amerikaanse huisdieren meer en meer in de mode te komen.

Uit een enquête van dierenverzekeraar Veterinary Pet Insurance blijkt dat 58 procent van de ingeschreven baasjes een keer per jaar zijn geliefkoosde kat, hond of vogel in de bloemetjes zet. Daarbij worden kosten noch moeite gespaard: het feestvarken krijgt een stuk taart voor de neus geschoven, glitterhoedjes worden uit de kast gehaald, ja zelfs speelkameraden worden uitgenodigd om het huisdier in kwestie een zo aangenaam mogelijke dag te bezorgen.

Andere onderzoeken hebben het over zes miljoen gezinnen in Amerika die een dag per jaar tijd vrijmaken om hun huisdier een knallend feest te bezorgen. Gezien de twintig verjaardagstaarten die dierenspecialzaak Three Dog Bakery in Californië wekelijks moet leveren, lijken die cijfers niet overdreven.

Hondenparen kunnen tegenwoordig ook officieel met elkaar trouwen. In het Nederlandse Hilversum organiseren het hondenvoedingsmerk Beneful en de weblog www.honden.blogo.nl het 'Beneful Honden-

huwelijk'. Onder begeleiding van een ambtenaar zullen de honden met elkaar in de echt worden verbonden, waarna de eerste 25 paren als trouwring een hartvormige hondenpenning krijgen. Ook zullen zij een officiële trouwakte in ontvangst mogen nemen.

Aan de single honden is ook gedacht. Mocht een hond nog geen liefje gevonden hebben, dan kan hij of zij meedoen aan de speeddating. Met behulp van kleurensjaaltjes worden de deelnemers in vier verschillende types ingedeeld, namelijk het sportieve type, de natuurliefhebber, de vakantieganger of de romantische ziel. Onder begeleiding van de baas kunnen zij al snuffelend op zoek gaan naar de perfecte partner.

Een mens ziet een hond vaak zoals hij het dier graag wil zien. En hij verwacht ook vaak liefde en aanbidding met bezit. We denken vaak dat we een hond bezitten en dat die ons aanbidt omdat hij ons graag heeft. We behandelen een hond dan alsof wij superieur zijn en hij een object is, en nog erger, ons object.

Honden die behandeld worden als kleine mensjes en dankbaar moeten zijn voor de verjaardagscake met kaarsjes, zijn niet echt gelukkig. Ze tolereren het in veel gevallen omdat ze ons, als eigenaar een plezier willen doen, maar ze lijden vaak onder onze onrealistische voorstellingen en wensen. Door honden te zien zoals ze zijn, met hun eigen gedrag en hun ware aard, behandel je ze met respect. Ondanks het feit dat de hond gedomesticeerd is, blijft hij een afstammeling van de wolf, of een groep wolven die zich 'afscheurden' en evolueerden naar honden, zodat je eigenlijk kunt spreken van een tussenstap, een oerhond. Je kunt het vergelijken met wat er bij de homo sapiens is gebeurd. Een hond heeft nog heel veel in zich van die oorspronkelijke gedragingen en gewoontes. Diep in zijn hart is onze hond net zo wild als een olifant, panter of hyena. Het grote verschil is dat onze hond door de evolutie het grootste deel van zijn roofgedrag verloren is en ook van zijn angst en schuwheid ten opzichte van ons mensen.

Soms hou ik wel van vermenselijking, tenminste als het op een verantwoorde en bewuste manier gebeurt. Je beseft dat je aan het vermensen bent. Het voordeel is dat je meer emoties en gedachten toewijst aan honden en dat kan positief zijn, want we weten niet wat ze nu precies wel en niet aan emoties en gedachten hebben. Waar-

schijnlijk is dat meer dan we tot nu toe dachten en dan is vermenselijking niet meer zo absurd.

Je merkt de vermenselijking van de hond ook in de praktijk meer en meer. Een leuk voorbeeld is dat honden vaak dezelfde namen krijgen als onze kinderen en omgekeerd. Ik denk hierbij aan namen als Zino, Egon, Kira...

Er zijn niet alleen mensen die op een overdreven manier van honden houden, er zijn er ook die helemaal niet van honden houden, ze soms zelfs haten. Ze zien honden als verspreiders van ziektes, als onbetrouwbaar omdat ze 'uit het niets' agressief gedrag kunnen tonen en bijten, als 'vieze beesten' omdat ze uitwerpselen eten enzovoort. En die mensen denken aan de kosten voor het opruimen van tonnen hondenpoep, om nog maar te zwijgen over het budget dat een gezin uitgeeft aan de voeding en verzorging van een hond. Als hondeneigenaar kun je daar veel aan doen, door een aantal basisregels te respecteren. Houd je hond bijvoorbeeld aangelijnd als er andere mensen, kinderen, honden in de buurt zijn. Of laat je hond niet aangelijnd naar iedereen toegaan en snuffelen, ook niet naar andere honden. En ruim je hondenpoep onmiddellijk op.

Sommige mensen misbruiken hun hond. Voor veel mensen is de hond een mogelijkheid om hun verzorgingsdrang of instinct op af te reageren. Ze gaan de hond te veel verwennen en verzorgen uit liefde voor hun dier. Ze geven de hond dan bijvoorbeeld te veel eten, zodat die gezondheidsproblemen krijgt. Hier ligt het grote verschil tussen mensen die hun hondenliefde projecteren op een menselijke manier en mensen die houden van hun hond als hond. Mensen uit de eerste groep geven hun hond zoveel te eten dat hij uiteindelijk door overgewicht aan een hartaanval sterft, en ze winden zich op omdat hun hond door een plas water loopt en daardoor modderige poten heeft. Andere mensen, die een complex hebben omdat ze bijvoorbeeld niet goed zijn in sport, gaan dat gebrek trachten te compenseren door met hun hond aan topsport te doen. Ze drijven hem vaak tot het uiterste tijdens wedstrijden en trachten zo hun eigen gebrek aan karakter of zelfvertrouwen te compenseren.

Mens en hond hebben elkaar ongeveer 100.000 jaar geleden leren kennen en sindsdien ze zijn elkaar trouw gebleven. Omstreeks die tijd

ontwikkelde zich de moderne mens of homo sapiens uit de neanderthaler, terwijl de canis familiaris (de hond) zich uit de canis lupus (de wolf) ontwikkelde. Het duurde niet lang voordat de mens doorhad dat hij het karakter en de eigenschappen van de hond kon omvormen door selectief te fokken. Zo kwamen er jachthonden, waakhonden, schoothonden, boerderijhonden enzovoort. Tegenwoordig zijn er echter meer gezelschapshonden dan werkhonden en is er dus een duidelijk verschil in het takenpakket van de meeste honden en in de relatie tussen de mens en zijn hond.

De hond dreigt in onze maatschappij te devalueren naar een consumptieobject dat bij de maatschappelijke status van mensen hoort. Een hond is geen ding, maar een levend wezen met gevoelens en een eigen wil. Veel hondeneigenaars streven niet naar verstandhouding en een band, maar willen discipline, controle en gehoorzaamheid afdwingen door hun hond te onderdrukken.

De hond bezit niet het dezelfde verstandelijke vermogens als de mens en kan de dingen niet beredeneren. Hij reageert direct en instinctief, zoals hij het geleerd heeft in het verleden. Hij kan dus wel associaties maken en personen, gebeurtenissen en plaatsen met elkaar linken.

Klaas Wijnberg schrijft in zijn boek *De hondenfluisteraar*: 'We zullen nooit een hond begrijpen zoals honden elkaar begrijpen. Nooit.' Ik vind dat we wel kunnen proberen ze zo goed mogelijk te begrijpen. En dat is voor een deel de bedoeling van dit boek.

Op basis van mijn ervaringen met en observaties van honden op onze boerderij en in mijn praktijk, kan ik de hond als volgt beschrijven:

De hond is een vluchtdier, als het hem te veel wordt, zal hij eerder vluchten dan aanvallen. Tenminste, als vluchten mogelijk is. Diep in zijn hart kiest hij in moeilijke situaties het liefst om van de situatie weg te gaan en dus te vluchten.

Hij zal dus ook steeds proberen om conflicten te vermijden. Hij wil liever geen ruzie of een confrontatie.

Honden zijn wel jagers die grommen en bijten. Hun jachtinstinct is een van de instincten die ze gebruiken, zonder erbij na te denken. Het is een volwaardig dier met instincten, emoties, karakter en een eigen wil.

Ik bewonder de hond als kameleon: hij heeft een enorm groot aanpassingsvermogen. Hij is namelijk in staat om 24 uur met ons, mensen, samen te leven. Maar besef wel dat bij hem ook ooit de emmer kan overlopen. Behalve een trouwe vriend is het ook een wild dier dat graag rent, snuffelt, jaagt, knaagt, contact met andere dieren zoekt en vrij wil zijn.

De hond is ook een roedeldier dat niet graag alleen is. Door het leven in een groep ontwikkelt hij tal van sociale vaardigheden, zoals een heel gamma aan communicatiemiddelen.

Verder is de hond een opportunist, die kansen grijpt wanneer die zich voordoen.

En hij is geen kind of verlengstuk van onze wensen en behoeften.

Als hondeneigenaar moeten we beseffen dat we niet alleen rechten, maar ook plichten hebben: we moeten hem opvoeden en huisvesten. We verwachten veel van hem: we willen er overal mee kunnen komen; hij moet gesocialiseerd zijn en gehoorzaam; hij mag niet kauwen of graven, grommen of blaffen en bijten; hij moet zindelijk zijn; hij mag niet trekken aan de lijn, niet naar andere mensen of honden toegaan; hij moet alleen kunnen zijn; hij mag niet overal aan snuffelen; hij moet rustig blijven en mag zich niet vervelen; hij moet lief zijn bij de dierenarts, trimster...; hij mag niets van op straat eten, niet reageren als zijn voedsel afgepakt wordt; hij mag niet dominant of de baas willen zijn, niet jagen...

Maar wat mag hij dan wel? Mag hij op een bot knauwen? Mag hij de ziel uit zijn lijf rennen? Een klant van mij wou dat zijn hond tijdens het wandelen niet keek naar de koeien en paarden in de wei, maar alleen aandacht had voor hem. Ik zei hem dat dat het instinct is, dat het normaal is dat de hond naar dieren in de omgeving kijkt. Omdat het een man was, maakte ik de volgende vergelijking: 'Jij kijkt op het strand toch ook naar de vrouwen in bikini, hoewel je getrouwd bent? Dat is ook natuurlijk.'

We vinden het een recht om een opgevoede hond te hebben, maar we vergeten maar al te vaak onze plichten tegenover onze vriend. Hem goed verzorgen, gezond eten, voldoende aandacht en genoeg beweging geven enzovoort. En ook naar een oplossing zoeken als je hond gedragsproblemen vertoont in plaats van hem te dumpen in een asiel! Het kan zijn dat de hond uiteindelijk niet in je gezin past, maar dan is het jouw plicht om een nieuwe geschikte thuis voor hem te zoeken.

DE WOLF ALS VOORVADER VAN DE HOND

De wolf is vrijwel uitgestorven, naar schatting blijven er wereldwijd niet meer dan 100.000 wolven over. Maar hij is en blijft de voorvader van de hond. Dankzij dokter K. Wayne weten we dat het mitochondrisch DNA van de hond slechts 0,2 procent verschilt van dat van een grijze wolf.

Er zijn meer dan 400 erkende hondenrassen en ze hebben allemaal een recente oorsprong. De eerste veranderingen van de hond dateren van toen de mens zich begon te settelen en evolueerde van jager-verzamelaar tot landbouwer. Met het toenemen van de verstedelijking en de welvaart ging men honden steeds meer als huisdier houden in plaats van als werkhond. Pas op het einde van de negentiende eeuw werden er kynologische clubs gesticht en sprak men van raszuivere rassen. Ineens ging de mens zich bemoeien met de voortplanting van de hond en gebeurde het niet meer natuurlijk.

Elk erkend ras wordt ingedeeld in een van de tien categorieën volgens uiterlijk, het gebied waar ze leefden of hun oorspronkelijke taak. Het is belangrijk om als moderne mens rekening te houden met die oorspronkelijke taak, want dan weet je waarom een yorkshireterriër een echte terriër is en geen gezelschapshond. Geen enkel ander dier heeft zo'n variëteit aan gedrag en uiterlijk als de hond. Sommige lijken uiterlijk (en vaak ook in hun gedrag) nog veel op wolven, andere helemaal niet meer.

We kunnen ook vaststellen dat onze huishond, ook al is hij volwassen, jeugdig gedrag vertoont, zoals bedelen om voedsel, spelen, overmatig blaffen enzovoort. Maar blaffen bij het volgen van een geurspoor is dan weer een gedrag dat bij wolvenjongen niet voorkomt. Het is geëvolueerd door de kweek en selectie. Een wolf is wel gek om zijn prooi op die manier weg te jagen. Mensen hebben honden, zonder het te beseffen, zo gefokt dat ze genetisch gezien heel hun leven onvolwassen blijven.

Er bestaan enkele overeenkomsten in de sociale regels tussen wolven en mensen: de mens is een territoriale soort, hij is achterdochtig tegenover vreemden, werkt samen, hecht belang aan rangorde, heeft een zeker aanpassingsvermogen en hij communiceert hoofdzakelijk met mimiek en lichaamstaal. Het is geen toeval dat wolven honden geworden zijn en bijgevolg huisdieren, want ze onderwerpen zich

vrijwillig aan een sociale rangorde, anders zouden ze niet met mensen kunnen samenleven zoals ze dat vandaag doen. Maar die sociale rangorde kan ook voor problemen zorgen, bijvoorbeeld als eigenaars niet zeker genoeg zijn in hun leiderschap. De alfa van de roedel treedt op als leider, maar hij is geen tiran. Er is sprake van samenwerking en niet van gehoorzaamheid. Honden gedragen zich nog slechts voor een deel zoals wolven. Het gedrag van onze volwassen honden kun je vergelijken met dat van wolvenpups. Een aantal eigenschappen die honden van hun voorouder geërfd hebben, zijn nog steeds nuttig: het besef van rangorde, de communicatie, het behoren tot een groep, de concurrentie met soortgenoten voor beperkte bestaansbronnen enzovoort. Bijna alle nakomelingen stammen af van het alfamannetje, de leider van de groep. Hoewel de teef zelf beslist door wie ze gedekt wordt, gaat het alfamannetje toch trachten te voorkomen dat ze paart met een betamannetje, de tweede in rang.

Hoewel honden en wolven een aantal kenmerken gemeenschappelijk hebben, vertonen ze ook enkele opmerkelijke verschillen: een wolf kijkt bijvoorbeeld niet naar mensen als hij in de problemen zit, een hond wel. Verder zijn er nog enkele grote verschilpunten: bij honden is schijndracht niet meer noodzakelijk en vaak zelfs hinderlijk. De hondenpups worden bijgevolg door de hele roedel grootgebracht. Bij wolven kan enkel het alfavrouwtje jongen krijgen, bij onze honden wordt er zo nauw niet naar gekeken. Verder blaft onze hond meer dan hij huult, bij de wolf is het omgekeerd. En een hond blijft zich steeds gedragen zoals een wolvenpup.

RASINDELING (VOLGENS DE FÉDÉRATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE (FCI))

Je vindt in rassenencyclopedieën over honden de belangrijkste kenmerken per ras en het oorspronkelijke doel waarvoor ze gekweekt werden. Daar wil ik het hier niet over hebben, daarvoor kun je zulke boeken raadplegen. Ik wil het wel hebben over het gemiddeld algemeen karakter per rassengroep en waar je als mens het beste rekening mee houdt. Wanneer je het gemiddeld algemeen karakter van een rassengroep kent, kun je linken leggen tussen het huidige gedrag van je hond en de functie van zijn voorouders.

1. Herdershonden en veedrijvers, zoals de Duitse herdershond, de bordercollie, de bouvier, de saarloos wolfhond, de briard, het schipperke, de komondor, de schapendoes, de witte herdershond...

Deze honden werden gekweekt om vee bijeen te drijven en te bewaken. Ze werkten een hele dag, ook bij slecht weer. Ze hebben dus beweging en uitdaging nodig, elke dag opnieuw, en niet alleen tijdens het weekend als wij tijd hebben. Let erop dat bij het gooien van stokken en ballen het initiatief van jou komt. Sloopgedrag is bij deze rassengroep vaak het gevolg van te weinig beweging en uitdaging. Ze gaan bij wandelingen instinctief voor of achter de groep lopen. Ze zijn vaak heel zelfstandig, maar kunnen niet functioneren of gelukkig zijn zonder een groep. Zet ze daarom nooit alleen in een hok, achteraan in de tuin. Als ze geen leiding krijgen, dan nemen ze die zelf op zich en gaan ze corrigeren, dwingen, naar de hand zetten... en ze worden dan ook vaak nerveus.

2. Pinchers, schnauzers, molossers en Zwitserse sennenhonden, zoals de Argentijnse dog, de bullmastiff, de Engelse bulldog, de rottweiler, de sharpei, de sint-bernardshond, de dwergpincher, de sennenhond...

Dit is de groep van waak- en verdedigingshonden voor het huis of op het strijdveld. Het zijn ook vangers en doders van ongedierte zoals ratten en muizen. Het zijn dus moedige, volhardende honden die alles wat hun eigendom is (mensen, territoria, objecten) zullen verdedigen. De hond moet zelfstandig zijn en zijn baas verdedigen, maar hij moet ook luisteren naar diezelfde baas. Die tweestrijd geeft soms aanleiding tot conflicten, zeker als hij alleen af en toe eens bij de roedel mag en verder alleen op het erf zit.

3. Terriërs, zoals de jack russel, American staffordshire terriër, de cairn terriër, de bullterriër, de yorkshireterriër, Schotse terriër, foxterriër, airedale terriër, kerry blue terriër...

Omdat ze werkten in of bij de grond (als doders van wild en ongedierte) kregen deze honden de naam van terriër, afgeleid van het woord *terra* of aarde. Het zijn harde, moedige, vasthoudende (letterlijk) en koppige honden die een hoge pijndrempel hebben. De kleine formaten worden vaak onterecht behandeld als schoothondjes, wat ze absoluut niet zijn. Ook al zijn ze klein, ze zijn even dapper als de grotere leden van hun rassengroep en ze zullen zonder aarzelen men-

sen of dieren aanvallen die groter zijn dan hen. Terriërs moesten zelfstandig kunnen werken (vooral onder de grond), waardoor ze onafhankelijk en zeer op zichzelf gesteld zijn. Ze hebben leiding, geduld, inzicht en gehoorzaamheid nodig en ze moeten goed gesocialiseerd worden met andere honden en dieren, zoals bijvoorbeeld katten. Ze graven heel graag (eventueel ten koste van uw bloemenperk) en houden van zoekspelletjes.

4. Dashonden, zoals de ruwharige dwergteckel, de gladharige kaninchenteckel...

Dashonden bestaan in drie groottes en vachttypes. Ze werden gebruikt bij de jacht en hebben hetzelfde doorzettingsvermogen en dezelfde koppigheid van de terriërs, maar zijn minder agressief. Duidelijke leiding en veel beweging (ook in het water) zijn een must.

5. Spitz en oertypen, zoals de akita inu, de chowchow, de farao-hond, de Siberische husky, de Alaska malamuta, de basenji, de laika, de samojeed, de podenco canario...

Deze rassengroep is een verzameling van verschillende honden met verschillende taken gaande van de jacht, waken en verdedigen over trekken van de slee tot voedsel voor de mens. Voor alle rassen geldt dat ze hard werken, ook in barre weersomstandigheden, en dat ze over het algemeen zacht van aard zijn. Ze hebben wel de neiging om hun omgeving te controleren en naar de hand te zetten en vaak trekken ze ook aan de hondenlijn of breken ze uit. Ze hebben veel beweging nodig!

6. Lopende honden (brakken), zweethonden en verwante rassen, zoals de basset hound, de beagle, de bloedhond, de Duitse brak, de foxhound, de Rhodesian ridgeback, de laufhund, de otterhound...

Dit zijn honden die (bloed)sporen volgen, vaak in groep en al blaffend. Ze zijn zo gedreven en geconcentreerd dat bijna niets hun van hun spoor en doel kan afbrengen. Controle over drift en specifieke training hieromtrent is dan ook een must als je wilt dat je hond naar je toekomt als je hem roept. Ook zij hebben veel beweging nodig.

7. Staande honden, zoals de épagneul, de setter, de bracco italiano, de Drentse patrijshond, de Duitse staande hond, de heidewachter, de pointer, de vizsla...

De staande honden danken hun naam aan het aanwijzen van hun prooi door er roerloos voor te gaan staan. Belangrijk is dat je jouw hond niet te ver van je laat weggaan om wild te zoeken. Ongehoorzaam gedrag dat zelfbelonend werkt doordat de hond heeft kunnen speuren en jagen zal zich herhalen. Ze hebben veel beweging nodig, neem ze dus zeker mee als je gaat fietsen of hardlopen.

8. Retrievers en waterhonden, zoals de waterspaniël, de Amerikaanse cockerspaniël, de Engelse springerspaniël, de flatcoated retriever, de golden retriever, de kooikerhondje, de barbet...

Spaniëls sporen wild op in de struiken en apporteren het na het schot. Retrievers apporteren geschoten wild (ook in het water). Verveling zorgt voor gedragsproblemen bij deze zachtaardige honden: stelen, vernielen, ongehoorzaamheid, niet loslaten, weglopen enzovoort. Ze kunnen enorm koppig en vasthoudend zijn wat apporteren betreft. Ze hebben dus wel degelijk training en opvoeding nodig.

9. Gezelschapshonden, zoals de Franse bulldog, de cavalier king charles spaniël, de mopshond, de maltezer, de papillon, de pekinese, de shih tzu, de bichon frisé, de havanezer, het leeuw hondje, de chihuahua...

Doordat ze gefokt zijn op het (kleine) uiterlijk en enkel gebruikt worden als gezelschapshond hebben ze niet echt een oorspronkelijke functie. Vaak worden ze onterecht als kleine mensjes behandeld en gedragen ze zich niet meer als hond. Wanneer ze dan een andere hond tegenkomen, geven ze zich niet vaak over, omdat ze te fier of te dominant zijn of omdat ze het niet geleerd hebben. Vaak terroriseren ze ook het gezin, want ze mogen alles en zijn dikwijls rotverwend.

10. Windhonden, zoals de Afrikaanse windhond, de barsoi, de deerhound, de greyhound, de Ierse wolfshond, de saluki, de whippet, het Italiaans windhondje...

Deze groep van jachthonden jaagt met het oog en niet met de neus. Ze zien het wild van ver en gebruiken dan hun snelheid om de prooi te vangen. Ze worden ook in de rensport gebruikt. We hebben vaak niet genoeg plaats om ze los te laten lopen, dus geldt er een losloopverbod, zeker omdat het urenlang kan duren voor ze de weg naar hun baas terugvinden. Je moet ze dus voldoende, maar gecontroleerde beweging geven.

Verder zijn er natuurlijk nog rasloze honden of straathondjes, zoals ze doorgaans genoemd worden. Belangrijk is om te kijken van welke rassen ze oorspronkelijk afstammen om zo de dominante kenmerken te kunnen bepalen.

DE EVOLUTIE VAN PUP TOT HOND EN DE INVLOEDEN VAN DIE ONTWIKKELING OP HET LATERE GEDRAG

De ontwikkeling van de hond en zijn opvoeding zijn heel belangrijk. Het is belangrijk om je als mens in de verschillende ontwikkelingsfasen te verdiepen zodat je je kameraad beter begrijpt. Bovendien is het een feit dat een pup veel leert van zijn ouders en dat wij een deel van die taak op ons moeten nemen.

Want onze hond is het resultaat van zijn genetisch materiaal én van de invloeden van zijn omgeving. Een goede stamboom is geen garantie op een leuke hond als hij niet goed opgevoed werd. Een hond is geen machine waarin alles mooi geprogrammeerd is, het is een wezen dat leert en ervaart. Hij staat open voor de dingen in zijn omgeving. Hij kan zich aanpassen aan verschillende (levens)omstandigheden.

De hieronder beschreven periodes en de typische ontwikkelingen en gedragingen maken het voor ons mensen helder. De fases zijn niet op een dag nauwkeurig te bepalen en verschillen van hond tot hond. Bovendien gaat de ene fase geleidelijk over in de andere.

1. De bevruchting

In het wild plant het merendeel van de teven zich niet voort, omdat ze geen alfavrouwtje (de partner van de leider) zijn. Als mensen hen dwingen om zich voort te planten zijn het vaak teven die de verantwoordelijkheid van een nest niet aankunnen en afwijkend gedrag zoals agressie en paniek vertonen.

Vaak zijn mensen verbaasd als een loopse teef en een reu niet paren. Behalve het feit dat de teef de verantwoordelijkheid niet aankan, kunnen daar nog andere redenen voor zijn: de honden voelen zich niet op hun gemak, de teef of de reu is niet gezond genoeg of het is nog niet het juiste moment om te paren. Een veelvoorkomende reden is ook dat het niet klikt tussen de teef en de reu en daar kunnen wij als

mensen niet veel aan veranderen. Wij kiezen onze partner toch ook zelf?!

2. Week 1 en 2: geboorte en vegetatieve fase

De draagtijd van de meeste rashonden schommelt tussen 63 en 65 dagen. Vanaf dag 30 is de teef de baas over de reu. Als de pups geboren worden is hij er om haar van voedsel te voorzien en om het nest te verdedigen. Later zal hij de pups mee helpen opvoeden. Omdat vooral de reu de bewaking van het nest op zich neemt, zal de teef zich daar veel minder mee bezighouden.

Aangezien een hond een wezen is dat nog dicht bij de natuur staat, maakt het niet uit in welke temperatuur ze geboren worden. De pups groeien sterk en gezond op, ook als het koud is. Voor de teef is het een enorme krachtinspanning om te bevallen en het is goed dat de pups met tussenpozen komen, zodat de teef de pups kan schoonlikken, de nagelstreng doorbijten, de nageboorte opeten en even bekomen tot de volgende pup geboren wordt. Zes pups is een normaal aantal in een tijdspanne van ongeveer twee uur. Met een kreet worden de pups geboren. Ze willen een tepel en beginnen dadelijk krachtig te zuigen. Het geven van een pootje wanneer honden iets willen van mensen is waarschijnlijk ontstaan uit het gebaar dat pups maken wanneer ze melk willen: ze trappelen dan met hun pootjes tegen de borst van de moeder. Als een pup dat gebaar niet maakt, dan is er iets mis en wordt het vaak door de moeder doodgebeten of genegeerd, zodat het uiteindelijk toch sterft. Wij vinden dit grof en doen vaak alles om een ongezonde pup in leven te houden, uit medelijden maar ook uit winstbejag (als fokker), omdat je er dan eentje meer kunt verkopen. Maar als het lichaam of het gedrag in het begin al niet goed is, hoe zal het dan in de toekomst zijn?

Pups worden met de ogen en oren dicht geboren en ze zijn 100 procent afhankelijk van de moederteef. Ook voor het ontlasten helpt de moeder hen door hen op de buik te likken. Ze kunnen zich auditief uitdrukken met gepiep, zodat ze bijvoorbeeld kunnen klagen als er iets niet goed is. De moeder reageert daar normaal onmiddellijk op. Verder zijn pups ook in staat om te kruipen, ze moeten zich immers kunnen voeden om zo te groeien. Ze kruipen nooit in een rechte lijn, alleen in een kring zodat ze de weg niet kwijtraken. Pups verdriedubbelen hun oorspronkelijke gewicht. De hersenen van een volwassen

hond van dertig kilo zijn bij de geboorte slechts 10 cm groot. Ze zullen uitgroeien tot ongeveer 100 cm. De hersenen van pups worden al beïnvloed van voor de geboorte. Onderzoek heeft aangetoond dat wanneer de moeder tijdens haar zwangerschap stress heeft (het stresshormoon corticosteroiden), de pups minder leervermogen hebben en vaak erg emotioneel reageren. Het nest is een plaats waar het zacht, warm (de pups kruipen tegen elkaar aan) en veilig is. Ze hebben niet echt behoefte aan sociaal contact of contact met de omgeving. Ze leiden een bijna onbewust bestaan, net als toen ze nog in de buik van hun moeder zaten. Vierentwintig uur na de geboorte neemt de reu ook deel aan de opvoeding, dan gebeurt de inprenting: pups richten zich op het eerste bewegende voorwerp dat hun zintuigen prikkelt. De inprenting kan gebeuren op ouders, soortgenoten, mensen en soms ook andere huisdieren zoals katten die nieuwsgierig komen kijken naar de pups. Persoonlijk vind ik het ook al nuttig om de pup eens op te pakken en aan een heel kleine hoeveelheid stress bloot te stellen. Ik ben ervan overtuigd dat het hen later minder angstig maakt en meer zelfvertrouwen geeft, zodat ze beter bestand zijn tegen stress en problemen.

3. Week 3: overgangsfase

Vanaf dag 13 gaan de ogen en de gehoorgangen open en vanaf dag 17 kunnen pups zien.

Tijdens de overgangsfase gaan ze hun nestgenootjes en directe omgeving actief ontdekken. Als ze even buiten het nest gaan, speelt de reu ruw met hen om te leren dat alleen het nest veilig is en om actieve onderwerping (zichzelf op de rug gooien en muisstil blijven liggen) en respect aan te leren. Het is een gouden hondenregel dat je moet doen zoals de ouderen als je wilt dat ze je respecteren. De teef en de reu geven bijvoeding door halfverteerd voedsel terug op te braken in het nest. Vandaar het bedelgedrag en het likken van de mondhoek als de ouders terug komen. Hetzelfde zullen ze ook bij mensen doen.

4. Week 4 tot 16: de gevoelige fase

Wat een pup tijdens deze fase leert, zal het altijd onthouden. Maar het omgekeerde geldt ook: wat het niet leert, zal het later heel moeilijk nog kunnen aanleren. Een minimum aan ervaring tijdens deze perio-

de heeft een maximum aan effect op latere leeftijd. De gevoelige fase kan opgedeeld worden in een aantal subfases.

De inprentingsfase (vanaf de 3de week maar vooral van de 4de tot de 7de week)

Inprenting is een zeer snel leerproces, zonder beloning of straf. Wat de pups op dat moment leren, vergeten ze nooit meer. Op het einde van deze fase zijn de zintuigen volledig ontwikkeld en slapen de pups niet meer zo veel. Pups kunnen hun eigen lichaamstemperatuur op peil houden. Het sociaal gedrag (elkaar dingen aanleren, communiceren, onderhandelen, leren door observatie en imitatie enzovoort) begint zich te ontwikkelen: kwispelen, staart tussen de benen, borstelen... Vanaf dan zal hun aandacht ook visueel op de moeder gericht zijn. En ze leren van haar door middel van observatie en imitatie. Ze leren ook dat hun moeder gehoorzaamt aan de mens. Bovendien neemt de fokker heel wat belangrijke taken op zich, zoals het schoonmaken van het nest, het geven van eten, spelen enzovoort... Dat is belangrijk voor de komende weken en de rest van hun leven. De pups zullen zich ook wat verder van het nest begeven om de omgeving te verkennen (maximaal 50 meter). De inprentingsfase wordt gekenmerkt door nieuwsgierigheid en leergierigheid. Alles wordt onderzocht en op alles wordt gekauwd. Aanraking is het belangrijkste, ook met mensen. Wat ze tijdens deze periode te eten krijgen, kennen ze ook het best in een latere periode. Ze moeten immers ook leren wat eetbaar is en wat niet. De reu gaat verder met het bijbrengen van discipline bij de pups. Deze periode wordt ook weleens de primaire socialisatie genoemd.

De socialisatiefase (vanaf de 3de week maar vooral van de 8ste tot de 12de week)

Deze fase is een langzamer leerproces waarin er kennis wordt gemaakt met prikkels, voorwerpen en situaties. Herhaling is noodzakelijk. De moeder zal, zo rond de vierde of vijfde levensweek, vaker weglopen van de pups die willen drinken. Op die manier maakt ze een einde aan hun totale afhankelijkheid en geeft ze het startschot voor een sociaal leven waarin ze moeten leren opkomen voor zichzelf, onderdanig zijn, rangorde respecteren enzovoort. In het wild brengen de ouders kleine levende prooien mee zodat het jachtinstinct van de pups ontwikkeld wordt. Onze honden doen dat niet meer, maar de

ouders zullen hun pups wel eerst laten eten, tot ze genoeg hebben. De pups strijden onderling voor het voedsel en dat is al een eerste sociale indicatie. Ze leren om zo voor hun rechten op te komen. Er zijn ook steeds meer gevechtsspelletjes waarin elke pup de rol van zowel winnaar als verliezer krijgt. Hierdoor leren de pups enerzijds om te winnen en anderzijds om zich over te geven en om de eigen kracht te kennen en te beheersen. Het is ook belangrijk dat je als mens leert dat je handen niet gemaakt zijn om in te bijten. De spelletjes met de vader gaan ook door; hij test de pups en maakt ze hun plaats duidelijk. De pups erkennen zijn autoriteit door bijvoorbeeld te likken en pootje te geven. Het is heel belangrijk om in deze fase aan de socialisatie van geluiden, voorwerpen, andere rassen en mensen te werken. Als mens moet je ervoor zorgen dat de omgang met de pups plezierig is en dat je fouten kunt voorkomen. Want net zoals ze dat bij hun vader doen, zullen de pups ook hun baasjes uittesten. Dat betekent dat we ze altijd in het oog moeten kunnen houden. Wanneer dat niet kan, dan moeten we ze in hun nest zetten. Als je iets van een jonge hond gedaan wilt krijgen, dan lukt dat alleen met een beloning, of beter gezegd, met wat hij als een beloning ervaart. Tijdens deze periode wordt de basis gelegd voor de band tussen mens en hond.

De rangordefase (vanaf de 7de week maar vooral van de 13de tot de 16de week)

Door een bepaald gedrag te vertonen, naar aanleiding van prikkels in de omgeving, gaan de pups hun plaats in de roedel herkennen en innemen.

Het ene ras is vroeger rijp dan het andere en de periode is moeilijk te onderscheiden. Rangorde heeft te maken met psychologisch overwicht (bijvoorbeeld ervaring) en niet noodzakelijk of alleen met lichamelijk overwicht. Bij honden van hetzelfde nest wordt de rangorde bepaald door spel, bij onbekende honden door een (schijn)gevecht.

Als we onze rang als mens willen bepalen is het verstandig om tijdens deze fase de reu na te doen. Speel jacht- en prooispelletjes, want het is voor de pups geen spel meer, maar een oefening en een ranggebonden aangelegenheid. Zorg dat je de spelletjes afwisselt, om verveling tegen te gaan maar ook om te voorkomen dat de pups denken dat ze het niet goed hebben gedaan. Oefen en speel ook niet langer dan een kwartier. In deze fase ligt de nadruk niet meer op het eigen kunnen, maar op het groepsgebeuren.

Vanaf nu kunnen we alle aandacht besteden aan één gouden regel: alles waarvan we willen dat de hond het leuk vindt, maken we leuk; alles waarvan we willen dat hij het niet leuk vindt, maken we onprettig.

5. Week 12 tot 24: de juveniele fase

Tijdens de juveniele periode zal het (sociale) gedrag van de pups volwassen vormen aannemen.

6. Maand 5 tot 6: de roedelordefase

Onder de jonge dieren van een nest is de rangorde vastgesteld, evenals de taak en de werkverdeling. Kenmerkend voor deze fase is dat de jonge hond op zwerf- en jachttochten wil gaan.

Onze honden blijven in zekere zin in deze fase steken, want in plaats van hem zelf zijn eten te laten zoeken, brengen we het naar hem toe. Hij blijft ook zijn hele leven bij ons en sticht geen eigen roedel, zoals dat wel het geval is in het wild.

Klassieke rangorde in de hondenroedel:

Alfavrouwtje en alfamannetje

Betamannetje (tweede in rang, opkomende reu)

Opkomende reuen en teven vanaf de geslachtsrijpheid

Reuen en teven tot omega

Juveniele reuen en teven

Pups tot 16 weken

Het is belangrijk om de hond dingen te blijven leren, te blijven spelen en om je plaats als roedelleider te bevestigen. Als de baas als roedelleider faalt, moet de hond zijn plaats innemen want een roedel zonder leider is voor een hond is niet denkbaar.

Een aantal gouden regels tijdens de roedelordefase luiden als volgt:

Een hogere in de rangorde corrigeert een lagere als die iets doet wat de hogere niet graag heeft, hij reageert zijn frustraties af op een lagere en hij doet alleen wat de lagere wil als het hem iets opbrengt.

Op het einde van deze fase luistert de hond, kent hij zijn plaats en maakt hij deel uit van de groep. Maar de opvoeding mag niet stoppen!

En vergeet niet: een hond heeft zoveel bazen als er individuen zijn die boven hem staan.

7. Maand 6 tot geslachtsrijpheid (2 à 3jaar): de puberteit

De puberteit wordt ook weleens de tweede angstfase genoemd, want de hond schrikt opeens weer van bekende dingen. Hij gaat ook dingen doen om de rangorde te ondermijnen, zoals slopen, onzindelijkheid, weglopen, niet meer apporteren enzovoort. Het is belangrijk om in deze fase aan de rangorde te blijven werken.

Omstreeks deze tijd treden het 'pootje heffen' bij het urineren en de eerste loopsheid op. Als een teef voor de eerste keer loops is, zal ze zich normaal nog niet laten dekken omdat ze emotioneel nog niet volwassen is. Het is mogelijk dat een teef binnen hetzelfde jaar een tweede keer loops wordt. Na het tweede jaar is de hond volgroeid, lichamelijk en psychologisch, hoewel onze honden eigenlijk nooit echt volwassen lijken te worden. Ik vind het onverantwoord om een teef te laten dekken voor ze deze leeftijd bereikt heeft.

De reu begint met het oplikken van urine en met het klapperen van de tanden. Als je dit merkt, moet je heel alert zijn dat hij niet over jouw grenzen gaat en als hij dat wel doet, heb je het recht en de plicht hem te corrigeren. In tegenstelling tot bij een teef valt bij een reu de emotionele en lichamelijke volwassenheid wel samen, maar dat gebeurt iets later dan bij de teef.

De hond als jager

De hond is een sociale jager, net zoals de mens dat ook ooit was. De wolf was een concurrent voor hem en dus verzong de mens allerlei bloeddorstige en wrede verhalen om het uitmoorden van wolven te verantwoorden. Verhalen en sprookjes (zoals Roodkapje) waarin boosaardige wolven mensen aanvallen en opeten zijn volgens mij de oorzaak van de slechte reputatie van wolven. Zulke verhalen zijn niet gebaseerd op feiten, maar op verzinsels.

Het vangen en doden van een prooi is op zich een gezonde en normale handeling. De wolf is een vleeseter en is iets minder snel dan een gezond prooidier. Een goed voorbeeld van natuurlijke selectie: hij kan namelijk alleen de ongezonde en zwakke dieren vangen.

Door kweek is de mens erin geslaagd om honden te fokken die sterker, verstandiger en handiger zijn dan hun voorouder. Deze hon-

den hadden dan ook vaak als taak het vee tegen wolven te beschermen. Jachtgedrag bij een hond afleren, zeker wanneer hij er eenmaal van geproefd heeft, is helaas alleen mogelijk door geweld te gebruiken – iets wat ik uiteraard niet kan goedkeuren. Het jachtgedrag wordt uitgelokt door het zien van een prooi en niet altijd door hongergevoel. Vluchten lokt achtervolging uit. Jagen heeft niets met agressie te maken, het is een instinct. Sommige honden jagen op de geur, anderen op het zicht. Vanaf een week of zeven is een pup al in staat om een grotere prooi te doden, meestal door de prooi bij de rug te pakken en dood te schudden. De jacht op groot wild is een kwestie van ervaring. Die prooidrift herkennen we ook bij politiehonden: daar is normaal geen sprake van agressie, want als de pakwerker zijn mouw afneemt, stopt de ‘agressie’. Is dat niet het geval en richt de hond zich naar de pakwerker, dan is er natuurlijk wel een probleem.

Een hond verorbert een prooi niet door te kauwen. Hij bijt stukken vlees af met zijn snijtanden, maalt dat met zijn kiezen en slikt het dan door. Dat vereist een enorme spierkracht van de kaken. De maag neemt de taak van het speeksel over en verteert het voedsel. De lange hoek- of vangtanden dienen om de prooi vast te houden.

Wolven moesten lange afstanden tegen hoge snelheid afleggen. Om dat vol te houden, liepen ze meestal in draf. Ook honden lopen nog steeds vooral in draf en gemiddeld lopen ze ongeveer driemaal zo snel als mensen. Merk op dat ook de wervelkolom zorgt voor het lopen en niet alleen de poten. De achterpoten, die het lichaam opheffen en naar voren duwen, zijn van nature langer dan de voorpoten, die het gewicht opvangen.

Soms, wanneer een hond een kat achterna zit, rent hij niet voluit en zal hij de kat niet inhalen. Hij maakt hier een duidelijk onderscheid tussen het achternazitten van een kat en het opjagen en doden ervan. Als hij een kat opjaagt, is dat alleen om te spelen, als hij ze wil doden is het pure ernst.

De hond en zijn zintuigen

Mensen stellen mij vaak de vraag of hun hond tv kan kijken, of hij kleuren kan onderscheiden, hoeveel beter dan de mens hij kan ruiken... Ik heb mij daarom verdiept in verschillende cursussen over honden, zoals cursussen hondengeneeskunde en cursussen over het lichaam van de hond. Ik wil zeker geen dierenarts nadoen, maar ik ontdekte lichaamsaspecten die het gedrag van honden vaak kunnen

verklaren. Verder helpt het mij ook om de zin en onzin van bepaalde zaken van elkaar te kunnen scheiden. Zoals bijvoorbeeld op de dag dat een researchteam van VTM contact met mij opnam voor informatie over verlatingsangst. Er zou een video uitkomen, *Dogllywood*, waarin honden te zien zijn; blaffend, spelend enzovoort. Het doel van die video is om een hond die verlatingsangst heeft, af te leiden en bezig te houden. Maar die theorie klopt niet met hoe honden de wereld, en in dit geval de televisie, zien en zal zeker niet helpen bij verlatingsangst. Ik kom daar later nog op terug. Het is een leuke video als bezigheidstherapie... voor de eigenaar.

Bij honden zit het 'derde oog' ter hoogte van de neus. De geurzin is dan ook, in tegenstelling tot bij de mens, het best ontwikkelde en meest belangrijke zintuig van de hond. Toen ik vandaag op mijn veranda zat te kijken en te dromen, zag ik mijn hond Raico tegen de muur in de zon zitten. Hij was muisstil en leek in het niets te staren. Maar toen ik beter keek, zag ik dat zijn neusvleugels hevig bewogen. Hij was de omgeving aan het opnemen... met zijn neus.

Zintuigen zijn organen die in staat zijn om prikkels van de buitenwereld of vanuit het lichaam om te zetten in een signaal dat via de hersenen het gedrag of de reactie (inwendig of uitwendig) van het dier bepaalt.

Hoe communiceren honden?

1. Via geur, of olfactorisch

Door middel van markeergedrag, uitwerpselen en het afzetten van geuren communiceren honden olfactorisch. Bij de geboorte gebeurt de eerste communicatie via geur. Markeergedrag en het afzetten van geuren zien we bijvoorbeeld bij de moeder die haar pups schoonlikt. Later zal de pup zelf markeergedrag vertonen, zoals 'rijden', urineren en ontlasten, het ledigen van de anaalklieren, het schuren van de anus, het rollen over voorwerpen enzovoort. De hond zet zijn geur dus af op voorwerpen, maar ook op mensen. Onze neus is niet zo goed ontwikkeld en wij kunnen deze vaak subtiele geuren niet waarnemen. Hoe dominanter de hond is, hoe meer hij zijn geur zal willen afzetten. Een neus is, net zoals een vingerafdruk van een mens, uniek. Wat zijn nu precies de functies van een neus? Volgens MD Pearsall en dr. H. Verbruggen is een neus:

- een luchtweg die de verbinding tussen buitenwereld en longen vormt.
- een ‘airconditioning’ die de temperatuur van de ingeademde lucht regelt.
- een filter die de ingeademde lucht ontdoet van vuil, stof enzovoort.
- een orgaan dat geuren opneemt.
- een klankkast voor het huilen en blaffen.
- een vinder van de juiste richting: door de verschillende intensiteiten van geuren waar te nemen kan de richting waaruit een geurbron komt, precies ontdekt worden.
- een waarschuwing voor de tere longen, bijvoorbeeld door te niezen.

In de neusholte bevindt zich het orgaan van Jacobson. Het is verbonden met de mondholte door middel van een kanaaltje. Dat orgaan zorgt ervoor dat de neus verantwoordelijk is voor het smaken van eten, het interpreteren van geurvlagen en het interpreteren van geuren onder water. Honden likken aan voorwerpen en urine zodat het orgaan van Jacobson de geur kan identificeren. De temperatuur van voorwerpen en de omgeving is ook belangrijk. Honden ruiken warme voorwerpen in een koude omgeving beter dan warme voorwerpen in een warme omgeving.

Hoe goed ruikt een hond nu eigenlijk? Wel, bij een mens vinden we ongeveer driehonderd geurreceptoren of geurontvangers, bij honden zo’n duizend. Elke geurreceptor is verantwoordelijk voor het opnemen van een andere soort geur.

Verdere vergelijkingen door prof. dr. J. Bodingbauer:

	<i>Mensen</i>	<i>Honden</i>
Reukslijmvliesgebied	4-5 cm	92-170 cm
Dikte reukslijmvliesgebied	0,006 mm	0,12 mm
Volume reukslijmvlies	2,4-3 mm	1104-2040 mm
Deel van de totale huid	1/4000	bijna totaal
Aantal reukcellen	5-20 miljoen	125-250 miljoen
Reukharen per cel	20	100-150
Reukcentrum hersenen	5 %	35 %

Veel van de cijfers over honden hangt af van het ras. Een foxterriër heeft ongeveer 150 miljoen reukcellen in het slijmvlies, een Duitse herder ongeveer 220 miljoen. Het vocht op de neus werkt als een soort slijm waar alle geurtjes aan blijven plakken. Vandaar waarschijnlijk dat mensen zeggen dat het belangrijk is dat een hond een natte neus heeft (wat deels waar is, maar een hond is niet noodzakelijk ziek als hij een droge neus heeft). Ook via de mond komen er geurtjes binnen.

Dus naast de geuren die wij kennen, is er nog een hele wereld van geuren die wij niet kunnen ruiken, maar honden wel. Een van die dingen die we niet goed kunnen ruiken, is een geurige chemische stof die dieren afscheiden om informatie over te brengen aan individuen van dezelfde soort. Die chemische stof wordt feromoon genoemd. Feromonen worden afgescheiden door een soort zweetklieren, de apocriene klieren (die een witachtige vloeistof afscheiden en onder andere liggen aan de anus), en ze geven informatie over leeftijd, geslacht, gezondheid en emoties. Het grootste deel van de geurinformatie wordt door het limbisch systeem in de hersenen gestuurd. Dit systeem houdt zich bezig met emoties, herinneringen aan feiten en plaatsen en het regelen van de instincten zoals seksueel verlangen, territoriumdrift, sociaal zijn. Aromatherapie, waarbij gebruik wordt gemaakt van geuren, en D.A.P (Dog Appealing Pheromone, een spray of verdampert die het effect nabootst van een natuurlijk kalmerend feromoon dat door talgklieren op het lichaam van de zogende moederhond wordt uitgescheiden om haar pups gerust te stellen, maar die ook werkt bij gestresseerde volwassen honden) werken op het limbisch systeem en veranderen bijgevolg ook onbewust de stemming. Als een hond met zijn lichaam langs iets wrijft, komen er feromonen vrij die een soort van geurstempel achterlaten. Feromonen zijn ook opgelost in de urine van een hond. Vandaar het markeren met of het oplikken van urine. Verder snuffelen honden aan de snuit, het achterwerk en de genitale zone van soortgenoten om geurinformatie te krijgen. Ook onze erogene zones en onze zweetklieren zijn rijk aan geurinformatie. Honden kunnen mensen dus herkennen op basis van geuren en kunnen ook hun stemming ruiken, bijvoorbeeld angst, menstruatie...

Er zijn geuren die honden niet zo leuk vinden, zoals scherpe kruiden, citrusgeuren en vooral citronella.

Wanneer een hond hijgt, om zichzelf verkoeling te geven langs de

bek en de tong, schakelt hij als het ware het vermogen om geuren te analyseren uit. Je kunt dit zien als je een hijgende hond eten voorhoudt: hij zal dan (even) stoppen met hijgen om te kunnen ruiken.

2. Via lichaamstaal, of visueel

De lichaamshouding, de mimiek, de staart, de oren enzovoort spelen hier een rol. Denk bijvoorbeeld aan de tanden. Door het gebit gedeeltelijk of helemaal te ontbloten, al dan niet met een rimpelige neus, geeft de hond zijn gemoedstoestand weer. Een hond die al zijn tanden toont, voelt zich onzekerder dan een hond die alleen zijn voorste tanden ontbloomt. Ook de ogen zijn belangrijk: ze kunnen halfopen of gesloten zijn. Overschat de blik in de ogen van de hond niet, die kan heel bedrieglijk zijn. Saarloos wolfhonden bijvoorbeeld hebben mooie, maar voor sommige mensen angstaanjagende ogen, hoewel die niets zeggen over hun karakter, eventuele agressie, of gemoedstoestand! Oogcontact maken om een hond te dwingen onderdanig te zijn of zich over te geven heeft geen zin, het werkt alleen maar uitdagend en kan bijgevolg heel gevaarlijk zijn! Als de oren naar achteren gericht zijn, wil dat zeggen dat de hond zijn omgeving aanvaardt. Naar voren gerichte oren duiden op alertheid of superioriteit. De stand van de oren moet je altijd bekijken in combinatie met de rest van het lichaam. Door lichaamstaal te gebruiken, reageert de hond op zijn omgeving en daagt hij die ook uit.

Honden moeten en willen zien. Ze reageren niet alleen op beloning of straf, ze zien ook kleuren, bewegingen, schaduwen, loshangende en wapperende dingen enzovoort. Als je de reactie van een dier wilt verklaren, moet je letten op wat hij ziet in de omgeving, ook de details. Als een hond schrikt, bekijk dan het geheel, de details en de veranderingen. Met andere woorden: bekijk de omgeving vanuit het oogpunt van de hond. We zijn zo gefocust op wat we gewend zijn te zien of verwachten te zien, dat we de rest niet meer waarnemen. Dat heet *inattentional blindness*. Honden houden er bijvoorbeeld niet van om van fel licht de duisternis in te gaan. Of ze hebben ook niet graag direct, fel licht op zich gericht als ze zelf in de duisternis staan. Ze passen zich moeilijker aan bij plotselinge verandering van licht en verlichting. Honden zien dus de details en reageren op details. Tegelijkertijd hebben ze ook moeite om details goed en scherp waar te nemen, dat maakt het dus vaak nog beangstigender.